

Analiza teritorială România

Cuprins

1	Prezentare generală a sectorului de microfinanțare la nivel național.....	3
1.1	Introducere.....	3
1.1.1	Scopul raportului.....	3
1.1.2	Metodologii.....	3
1.1.3	Constatări.....	4
1.1.4	Concluzii.....	4
1.1.5	Glosar de concepte-cheie.....	5
1.1.6	Contextul european.....	6
1.2	Microfinanțare.....	9
1.3	Microcredite.....	11
1.4	Economie socială.....	12
1.5	Finanțare alternativă.....	13
1.6	Start-up.....	14
1.7	Incubatoare de afaceri.....	15
1.8	Forme și modele actuale de microfinanțare, economie socială și finanțare alternativă.....	16
1.9	Suport și servicii auxiliare disponibile.....	18
2	Cadrul de reglementare.....	20
2.1	Microcredite.....	20
2.2	Întreprinderi sociale.....	21
2.3	Incubatoare de afaceri.....	23
2.4	Microfinanțare, economie socială și finanțare alternativă.....	25
2.5	Măsuri de sprijin.....	26
2.5.1	Pentru întreprinderi care îndeplinesc criteriile specifice (și de care pot beneficia întreprinderile sociale).....	26
2.5.2	Pentru organizații sociale/non-profit (și de pe urma cărora pot beneficia întreprinderile sociale).....	29
2.5.3	Pentru întreprinderi sociale.....	30
2.5.4	Pentru întreprinderi sociale de inserție.....	30
3	Principalele instituții de microfinanțare și modelul lor de afaceri.....	31

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

3.1	Beneficiarii microfinanțării în România:	31
3.2	Furnizori de microfinanțare în România.....	31
3.3	Impactul microfinanțării asupra economiei sociale din România.....	32
4	Măsurarea impactului instituțiilor de microfinanțare.....	32
5	Stakeholderii instituțiilor de microfinanțare	34
6	Analiză SWOT.....	36
6.1	Punctele forte	36
6.2	Slăbiciuni	37
6.3	Oportunități.....	38
6.4	Amenințări	38
7	Studii de caz privind inovarea socială în regiune	39
7.1	Structuri de succes pentru economie socială/ ONG-uri/ microfinanțare	39
7.1.1	Ashoka România(LINK).....	39
7.1.2	Centrul National de Competenta in Inovare Sociala - Romania.....	42
7.1.3	AFIN (LINK)	44
7.2	Exemple de proiecte de succes, modele inovatoare:.....	47
7.2.1	Organizația Umanitară Concordia (LINK).....	47
7.2.2	Fundația "Alături de Voi" România (LINK).....	49
8	Microfinanțare sustenabilă, adaptată exigențelor viitorului.....	52
8.1	Previziuni și politici/servicii pentru viitor.....	52
8.2	Idei de sustenabilitate	53
9	Concluzii	54
9.1	Analiza decalajelor – vulnerabilități și factori favorizanți ai microfinanțării.....	54
9.2	Relația dintre microfinanțare și economia socială	56
9.3	Dificultățile actuale ale întreprinderilor sociale, limitându-le accesul la finanțare.....	57
10	Bibliografie și resurse	60
10.1	Stakeholderi Proiect	60
10.2	Decidenți naționali de politici publice	60
10.3	Organizații de microfinanțare.....	61
10.4	Comisia Europeană.....	61

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

1 *Prezentare generală a sectorului de microfinanțare la nivel național*

1.1 *Introducere*

1.1.1 *Scopul raportului*

Scopul acestui raport este prezentarea situației actuală, în România 2023, a sectorului de microfinanțare din perspectiva economiei sociale, inovării sociale, impactului acestuia asupra dezvoltării naționale, economice și sociale, provocările și oportunitățile cu care se confruntă, precum și recomandări de îmbunătățire.

Acest raport este util pentru proiectul MICROFUTURE, dar nu numai, pentru că astfel atragem diverși stakeholderi instituții guvernamentale (ex. Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, Autoritatea de Management pentru Proiectele Europene Capital Uman), instituții financiare nebankare (ex. AFIN, FNGCIMM), organizații neguvernamentale (Ashoka, EASI), antreprenori și beneficiari de microfinanțare.

Microfinanțarea, adaptată nevoilor populației cu venituri mici sau excluse din sistemul financiar tradițional, cum ar fi împrumuturile mici, economiile, asigurările și transferurile de bani, are potențialul de a contribui la reducerea sărăciei, la crearea de locuri de muncă, la îmbunătățirea standardelor de viață, la promovarea egalității de gen și la consolidarea comunității locale.

1.1.2 *Metodologii*

Metodologia de redactare a acestui raport, analiza pieței în domeniul microfinanțării în România 2023, a presupus următorii 4 pași:

1. *Identificarea obiectivelor și a publicului țintă al analizei (Obiectiv: Contextul actual din România privind economia socială, microfinanțarea pentru economia socială, inovarea socială. Public țintă: parteneri și părți interesate ale proiectului MICROFUTURE, dar și beneficiarii finali ai microfinanțării din România).*
2. *Date primare și secundare – colectarea, prelucrarea datelor valide, credibile, actualizate (Datele primare au fost cele obținute direct din surse relevante, cum ar fi beneficiari, furnizori sau experți în economie socială, microfinanțare, inovare socială. Datele secundare au fost cele din surse externe, cum ar fi rapoarte, studii, statistici sau baze de date).*

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

3. *Analiza și interpretarea datelor* (Informații utile au fost extrase din datele colectate, modele, corelații, diferențe sau asemănări, comparații etc. Au fost utilizate metode cantitative sau calitative de analiză, cum ar fi analiza SWOT).
4. *Raport de analiză - redactare și prezentare* (A fost redactat clar, concis, coerent și atractiv pentru publicul țintă).

1.1.3 Constatări

Analiza a relevat unele vulnerabilități în furnizarea de microfinanțare în România:

- *Cadrul legislativ este încă un factor limitativ.*
- *Întreprinderile sociale nu primesc suficient sprijin din partea autorităților publice (centrale și locale).*
- *Există dificultăți de accesare a resurselor financiare în construirea ecosistemelor pentru întreprinderile sociale.*
- *Lipsește înțelegerea și cunoștințele comune în rândul investitorilor cu privire la riscurile și randamentele asociate investițiilor în întreprinderile sociale.*
- *Există diverse probleme în întreprinderile sociale care le limitează accesul la finanțare (de exemplu, necesitatea de a dezvolta antreprenoriatul social sau alte competențe adecvate pentru a construi afaceri durabile și scalabile).*

1.1.4 Concluzii

Cea mai mare provocare a economiei sociale din România este lipsa finanțării. România are potențial de creștere în domeniul microfinanțării, atât pentru economia socială, cât și pentru inovarea socială. Politicile economiei sociale nu sunt integrate în politicile active în domeniul pieței forței de muncă. Finanțarea privată este insuficientă din cauza lipsei de vizibilitate și de înțelegere a structurilor economiei sociale. Este necesar să se dezvolte instrumente financiare adaptate sectorului economiei sociale. Finanțarea publică prin achiziții publice de servicii din structurile economiei sociale este aproape inexistentă.

Reforme care pot fi propuse:

- *Evaluarea politicilor publice în domeniul economiei sociale cu instrumentul OECD: Instrument de politică publică pentru un spirit antreprenorial mai bun – Îmbunătățirea politicilor incluzive sau de antreprenoriat social.*
- *Reducerea birocrăției administrative privind înregistrarea structurilor economiei sociale prin proceduri administrative simplificate (digitalizare).*
- *Scheme de granturi din fonduri europene axate pe creșterea/extinderea structurilor de succes ale economiei sociale și dezvoltarea rețelelor în domeniu.*

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

- *Promovarea instrumentelor financiare specifice structurilor economiei sociale (credite, inclusiv cooperative)*

1.1.5 Glosar de concepte-cheie

Crowdfunding = una dintre cele mai populare forme de finanțare alternativă care implică strângerea de fonduri de la o mulțime de oameni (numiți "finanțatori").

Economie socială = formă de activitate economică care vizează îmbunătățirea calității vieții comunităților locale și a membrilor acestora prin producția, distribuția și consumul de bunuri și servicii. Această formă de economie se bazează pe principii precum solidaritatea, cooperarea și participarea democratică a membrilor și vizează promovarea incluziunii sociale și a dezvoltării durabile.

Finanțare alternativă = modalitate de mobilizare a capitalului prin alte surse decât cele tradiționale, cum ar fi creditele bancare sau emiterea de acțiuni pe piața de capital. Aceste metode alternative de finanțare implică, de regulă, investitori netradiționali, cum ar fi persoane fizice, investitori instituționali, fonduri cu capital de risc sau fonduri suverane de investiții.

Finanțare cu capital de risc = formă alternativă de finanțare care implică investiții în schimbul unor acțiuni sau al unei părți din profiturile societății.

Finanțarea prin capital propriu = finanțare alternativă care implică acordarea de împrumuturi la o rată a dobânzii prestabilită ce trebuie rambursată într-un anumit interval de timp.

Factoring = forma alternativa de finanțare care presupune vânzarea facturilor către terți ce asigură un avans în numerar pentru facturile emise, astfel încât societatea să poată obține capital de lucru.

Incubatoare de afaceri = spații special create pentru a sprijini dezvoltarea și creșterea afacerilor aflate la început de drum. Acestea oferă antreprenorilor un mediu favorabil pentru a-și dezvolta ideile, pentru a primi mentorat și acces la resurse și conexiuni care le facilitează calea spre succes.

Microfinanțare = ansamblu de servicii financiare acordate persoanelor cu venituri mici sau fără acces la instituțiile financiare tradiționale. Aceste servicii sunt adaptate nevoilor specifice ale acestor persoane și includ, printre altele, împrumuturi mici, economii, asigurări și transfer de bani.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

Microcredit = practică bancară ce a devenit populară la nivel mondial în ultimele decenii. Această metodă presupune acordarea de împrumuturi mici, de obicei în valoare de câteva sute sau mii de euro, persoanelor fizice sau juridice.

OMF = organizații de microfinanțare

IFN-uri = instituții financiare nebancale

Creditare peer-to-peer = finanțare alternativă care implică creditarea între persoane fizice sau între persoane fizice și companii, fără intermedierea băncilor sau a altor instituții financiare.

SES = structuri ale economiei sociale (întreprinderi sociale și întreprinderi sociale de inserție)

Start-up = o afacere nouă sau inovatoare, cu potențial de creștere rapidă și care ajunge pe o piață globală; utilizează tehnologii noi și avansate în dezvoltarea produselor sau serviciilor sale și necesită o investiție inițială mare pentru a-și dezvolta și lansa produsele sau serviciile

1.1.6 Contextul european

Microfinanțarea a apărut la nivel european ca un instrument esențial de politică publică pentru combaterea excluziunii sociale și financiare, promovarea activităților independente și sprijinirea microîntreprinderilor. Pilonul european al drepturilor sociale, care stabilește principiile și drepturile esențiale pentru sprijinirea unor piețe ale muncii echitabile și funcționale, prevede că "Orice persoană are dreptul de acces la servicii esențiale, inclusiv (...) servicii financiare." Sectorul a crescut constant în ultimele decenii datorită sprijinului Uniunii Europene (UE) care datează din anii 1990 și a devenit mai răspândit în perioada de programare 2007-2013 [de exemplu, prin JASMINE, Instrumentul de microfinanțare Progress și Programul UE pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI)].

În ultimii șapte ani, sprijinul UE a fost furnizat sub formă de instrumente de finanțare specifice și asistență tehnică (în cadrul EaSI) și granturi [prin intermediul Fondului social european (FSE)].

Sprijinul UE pentru microfinanțare a fost reînnoit pentru următorii ani în cadrul programelor InvestEU și FSE+. Conform regulamentului privind programul InvestEU, microfinanțarea "include garanții, microcredite, precum și servicii auxiliare de dezvoltare a afacerilor, sub formă de consiliere, formare și mentorat, acordate persoanelor fizice și microîntreprinderilor care întâmpină dificultăți în accesarea creditelor în scopul desfășurării de activități profesionale și/sau generatoare de venituri".

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

Conform definiției de mai sus, microcreditul este destinat să fie o combinație de servicii de credit și servicii nefinanciare auxiliare, care sunt furnizate persoanelor și întreprinderilor excluse din punct de vedere financiar.

Uniunea Europeană a definit anterior microcreditele ca împrumuturi de până la 25.000 EUR acordate microantreprenorilor existenți și potențiali, expuși riscului de excluziune socială și financiară. Cu toate acestea, în orientările programului UE care va sprijini sectorul în următorii ani (InvestEU), pragul pentru microcredite va fi dublat la 50.000 EUR.

În Europa, nu există un cadru legislativ comun care să reglementeze furnizarea de microcredite și cadre de reglementare care să varieze foarte mult de la un continent la altul. Mediul de reglementare foarte diferit pentru acordarea microcreditelor a condus la o varietate de practici de creditare a microcreditelor, care sunt ghidate de un Cod european de bună conduită fără caracter obligatoriu. Datorită celor de mai sus, furnizorii de microfinanțare din Europa variază foarte mult în ceea ce privește dimensiunea, activitățile și performanța.

Datele prezentate în cea mai recentă ediție a Raportului în urma sondajului EMN-MFC (European Microfinance Network (EMN) și Microfinance Center (MFC) Sondaj 2016 - 2017) evidențiază câteva dintre aspectele comune ale domeniului:

- 1. Domeniul este format, în principal, din IFN-uri: 94% dintre IFN-uri își desfășoară activitatea sub statutul juridic al organizațiilor neguvernamentale (ONG-uri), al instituțiilor financiare nebancale (IFN-uri), al cooperativelor de credit sau al cooperativelor financiare.*
- 2. În Europa de Est, microfinanțarea este furnizată în principal de cooperative și IFN-uri, în timp ce sectorul de microfinanțare din Europa de Vest este dominat de bănci și ONG-uri.*
- 3. IFN-urile din Europa de Vest sunt de obicei mai tinere, mai puțin numeroase și angajează mai puțin personal, dar angajează un număr mai mare de voluntari care sprijină furnizarea de servicii financiare și nefinanciare grupurilor vulnerabile.*
- 4. Femeile reprezintă 63% din personalul salariat al IFN-urilor europene, cu un număr relativ mai mare de femei angajate în Europa de Est (68%) decât în Europa de Vest (53%).*

În ceea ce privește obiectivele sociale, incluziunea financiară rămâne principala prioritate a IFN-urilor, ilustrând o viziune stabilă asupra sectorului.

Femeile și populațiile rurale sunt cele două grupuri țintă principale.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

Un sfert dintre IFN-uri prioritizează, de asemenea, minoritățile etnice / emigranții / refugiații, mai multe IFN-uri intenționând să înceapă sau să-și intensifice angajamentul față de populație.

IFN-urile oferă servicii non-financiare: dezvoltarea clienților și dezvoltarea afacerilor, în special în Europa de Vest.

În Europa de Est, un număr comparabil de IFN-uri se angajează în fiecare tip de serviciu non-financiar, cu tendința de a furniza mai des servicii de dezvoltare a clienților, deoarece oferă, de asemenea, credite de nevoi personale și pentru locuințe și își sprijină beneficiarii în gestionarea bugetului gospodăriei prin serviciile lor de dezvoltare.

Deși suportul direct, unu la unu este cea mai obișnuită modalitate de a furniza servicii nefinanciare, 50% dintre IFN-uri utilizează deja canale digitale pentru a furniza servicii nefinanciare.

După anul pandemic 2020, sectorul microfinanțării a revenit la nivelul de dinainte de pandemie, cu un total de 1,4 milioane de creditori activi și un portofoliu brut de credite de 4,3 miliarde EUR în 2021. 71% dintre IFN-urile analizate au fost sustenabile din punct de vedere operațional: adică au generat suficiente venituri pentru a-și acoperi cheltuielile.

Ca și alți indicatori de profitabilitate, valorile indicatorului de sustenabilitate operațională (OSI) variază în funcție de tipul instituțional. ONG-urile au fost cel mai adesea incapabile să fie autonome din punct de vedere operațional.

În Europa de Est există mai multe IFN-uri independente din punct de vedere operațional decât în Europa de Vest.

Fondurile împrumutate pe termen lung reprezintă principala sursă de finanțare, ajungând la 1,1 miliarde EUR în 2021. Cel mai mare volum de credite (60%) este administrat de IFN-uri. Depozitele pe termen lung ale clienților (0,4 miliarde EUR) atrase de cooperative reprezintă a doua sursă principală de finanțare.

Digitalizarea și microfinanțarea verde sustenabilă continuă să fie două tendințe majore pe piața europeană de microfinanțare. 84% dintre IFN-uri au soluții digitale care sprijină clienții în pregătirea cererii de credit, gestionarea sau rambursarea unui credit. Mai mult de jumătate dintre IFN-uri au în prezent o cerere de credit online. Posibilitatea încărcării documentelor justificative ale cererii de credit este a doua cea mai des întâlnită soluție, fiind oferită de 51% dintre IFN-uri; 16% dintre IFN-uri nu au în prezent soluții digitale pentru clienți.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

Mai mult de jumătate (58%) dintre instituții își ajută clienții să învețe cum să utilizeze soluții digitale pentru a-și accesa produsele financiare. Un astfel de suport este oferit cel mai mult în agenții, dar o treime dintre IFN-uri au dezvoltat canale virtuale de comunicare pentru a oferi suport clienților.

Multe IFN-uri din Europa sunt deja angajate în tranziția ecologică și respectă integral sau parțial principiile finanțării verzi, durabile și inteligente pentru protecția mediului. Responsabilitatea, obiectivele sau procesele de mediu fac parte din strategia instituțională a aproape 40% dintre IFN-uri. Deși mai puține IFN-uri (33%) își raportează indicatorii de performanță de mediu, 55% monitorizează și gestionează impactul negativ al propriilor operațiuni (amprenta ecologică).

Monitorizarea impactului clienților asupra mediului și includerea acestor date în evaluarea creditelor este mai puțin frecventă (27% dintre IFN-uri), iar monitorizarea vulnerabilităților de mediu ale clienților este aplicată doar de 15% dintre instituții. 71% dintre IFN-uri finanțează soluții verzi pentru investițiile clienților lor: 26% fac acest lucru prin produse de creditare dedicate, în timp ce 45% dintre IFN-uri finanțează soluții verzi prin creditele obișnuite pentru microîntreprinderi sau pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit. Alte 23% dintre IFN-uri intenționează să introducă în curând unele produse verzi, iar 17% dintre acestea nu intenționează să includă credite verzi în oferta lor.

1.2 Microfinanțare

În România, în acest moment, nu există o definiție specifică a microcreditului sau microfinanțării reglementată printr-o lege în vigoare.

Prin urmare, potrivit Asociației Române de Microfinanțare, definiția UE este general acceptată de sector și de părțile interesate:

"Microfinanțarea include garanții, microcredite/micro împrumuturi, capital propriu și cvasi capital, împreună cu servicii însoțitoare de înființare și dezvoltare a afacerilor, furnizate sub formă de consiliere, formare și orientare individuală, acordate persoanelor fizice și microîntreprinderilor care întâmpină dificultăți în accesarea serviciilor financiare în scopuri profesionale și/sau pentru finanțarea activităților generatoare de venituri".

De asemenea, microfinanțarea poate fi definită ca un set de servicii financiare furnizate persoanelor cu venituri mici sau fără acces la instituțiile financiare tradiționale. Aceste servicii sunt adaptate nevoilor specifice ale acestor persoane și includ, printre altele, împrumuturi mici, economii, asigurări și transfer de bani.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

În România, microfinanțarea a început să fie dezvoltată la începutul anilor 2000, odată cu creșterea numărului de ONG-uri și instituții de microfinanțare. Au început să ofere servicii financiare pentru micii antreprenori, fermieri și alte categorii de persoane care nu au acces la împrumuturi și credite bancare tradiționale.

Un aspect important al microfinanțării este faptul că serviciile financiare sunt adaptate nevoilor specifice ale beneficiarilor. De exemplu, în cazul micilor întreprinzători, împrumuturile pot fi acordate fără garanții, iar ratele sunt flexibile și adaptate veniturilor acestora. În cazul fermierilor, serviciile includ împrumuturi pentru achiziționarea de semințe, îngrășăminte și alte inputuri agricole.

Un alt aspect important al microfinanțării este că ajută la dezvoltarea comunităților locale. Prin acordarea de împrumuturi mici antreprenorilor și agricultorilor, se creează locuri de muncă și se stimulează economia locală. Astfel, microfinanțarea poate contribui la reducerea sărăciei și a inegalităților sociale.

În România există mai multe instituții de microfinanțare, atât ONG-uri, cât și instituții private. Acestea oferă servicii financiare pentru diferite categorii de persoane, inclusiv antreprenori, fermieri, femei și tineri care doresc să-și deschidă propria afacere.

În plus, există și programe de finanțare prin fonduri europene, care au fost create pentru a stimula dezvoltarea economiei locale și a regiunilor mai puțin dezvoltate. Aceste programe oferă împrumuturi și granturi pentru antreprenori și fermieri, dar și pentru alte categorii de persoane care doresc să-și dezvolte afacerile.

Pe lângă împrumuturi și credite, instituțiile de microfinanțare oferă, de asemenea, servicii de consiliere și asistență tehnică. Aceste servicii includ consiliere în afaceri, instruirii pentru antreprenori și fermieri și alte servicii de consultanță.

În concluzie, microfinanțarea este o soluție importantă pentru persoanele care nu au acces la serviciile financiare tradiționale și pot contribui la dezvoltarea economiei. Vom exemplifica și defini în continuare câteva concepte și aplicabilități pe care le putem întâlni în raport cu conceptul de microfinanțare:

- Microcredite
- Economie socială
- Finanțare alternativă
- Start-up
- Incubatoare de afaceri

1.3 Microcredite

Conceptul de microcredit este o practică bancară care a devenit populară în întreaga lume în ultimele decenii. Această metodă presupune acordarea de credite mici, de obicei în valoare de câteva sute sau mii de euro, persoanelor fizice sau juridice care nu au acces la finanțare prin canalele bancare tradiționale.

Microcreditul s-a născut inițial în țările în curs de dezvoltare pentru a ajuta la reducerea sărăciei și la creșterea economiilor locale. Cu toate acestea, conceptul a fost preluat și în țările mai dezvoltate, inclusiv în România.

Microcreditul este strâns legat de conceptul de microfinanțare, care se referă la furnizarea de servicii financiare persoanelor fizice sau juridice care nu au acces la instituțiile financiare tradiționale. Aceasta poate include acordarea de împrumuturi mici, economii și alte servicii financiare. În general, microcreditele fac parte dintr-un pachet mai larg de servicii financiare și asistență tehnică menite să contribuie la dezvoltarea economiilor locale și la reducerea sărăciei.

Istoria microcreditului în România începe în anii '90, când țara a trecut de la economia centralizată la economia de piață. În acest context, Guvernul a încurajat dezvoltarea sectorului microîntreprinderilor și a încercat să susțină antreprenoriatul prin acordarea de credite mici. Cu toate acestea, aceste eforturi au avut un succes limitat din cauza lipsei de experiență și a infrastructurii adecvate.

Conceptul de microcredit a fost introdus în anul 2001 printr-un Program de finanțare a întreprinderilor mici și mijlocii, denumit Programul START. Acest program a fost inițiat de Guvernul României cu sprijinul Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD). Scopul programului a fost de a contribui la dezvoltarea sectorului IMM din România prin acordarea de finanțare și asistență tehnică.

În ultimii ani, sectorul microcreditelor din România a cunoscut o creștere semnificativă, iar acest lucru se datorează, în parte, dezvoltării organizațiilor specializate în acordarea de împrumuturi mici, adaptate nevoilor clienților săi, precum și noilor reglementări care permit acestor organizații să ofere servicii mai largi.

De-a lungul timpului, conceptul de microcredite a fost preluat de mai multe organizații neguvernamentale și bănci din România. În prezent, există mai multe organizații care oferă microcredite în România, inclusiv Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC), Asociația pentru Dezvoltare Locală Durabilă (ADLD), Asociația pentru Microfinanțare și Dezvoltare (AMID) și altele. Aceste organizații oferă împrumuturi mici, variind de la câteva

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

sute la câteva mii de euro, persoanelor fizice sau juridice care nu pot obține finanțare prin intermediul instituțiilor financiare tradiționale.

În general, microcreditul are mai multe beneficii pentru economia și societatea românească. În primul rând, ajută la dezvoltarea sectorului IMM-urilor, care este o sursă importantă de locuri de muncă și creștere economică. În plus, microcreditul ajută la reducerea sărăciei și la îmbunătățirea nivelului de trai al oamenilor din România.

1.4 Economie socială

Economia socială în România poate fi definită ca o formă de activitate economică care are ca scop îmbunătățirea calității vieții comunităților locale și a membrilor acestora prin producția, distribuția și consumul de bunuri și servicii. Această formă de economie se bazează pe principii precum solidaritatea, cooperarea și participarea democratică a membrilor și vizează promovarea incluziunii sociale și a dezvoltării durabile.

În România, economia socială este recunoscută oficial ca formă distinctă de economie prin Legea nr. 219/2015 privind economia socială, care definește economia socială ca fiind "toate activitățile economice organizate în mod democratic, bazate pe calitatea de membru și participarea liberă a membrilor, menite să răspundă nevoilor și aspirațiilor acestora și/sau ale comunității în care își desfășoară activitatea, printr-un proces de producție, distribuție și/sau consum, care implică o formă de proprietate colectivă, cooperativă sau asociativă, precum și alte forme de organizare non-profit".

Conceptul de economie socială a căpătat o importanță tot mai mare în România în ultimii ani, fiind recunoscut ca un instrument important pentru promovarea dezvoltării durabile și a incluziunii sociale. Cu toate acestea, economia socială este încă o formă relativ nouă de activitate economică în România și nu a fost încă adoptată pe deplin de toți actorii economici. În plus, există încă multe obstacole în calea dezvoltării economiei sociale în România, inclusiv lipsa finanțării, legislația inadecvată și lipsa de conștientizare și sprijin din partea autorităților publice.

În prezent, economia socială din România este reprezentată de o varietate de organizații, inclusiv cooperative, asociații, fundații și întreprinderi sociale. Aceste organizații operează în diferite domenii, cum ar fi producția de alimente ecologice, serviciile de sănătate și educație, turismul rural și recuperarea și reciclarea deșeurilor. Există, de asemenea, inițiative locale care promovează economia socială prin proiecte comunitare, cum ar fi grădinile urbane și producția locală de alimente.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

Un alt aspect important al economiei sociale din România este legat de dezvoltarea locală și implicarea comunității. Prin intermediul economiei sociale, comunitățile locale pot deveni mai independente și pot avea o influență mai mare asupra propriului destin economic. Economia socială poate fi, de asemenea, utilizată pentru a dezvolta relații mai strânse între producători și consumatori, astfel încât aceștia să aibă un control mai mare asupra propriilor alimente și să sprijine dezvoltarea durabilă a comunităților locale.

În concluzie, economia socială este un concept important în România și poate fi utilizat pentru a dezvolta forme alternative de organizare a activității economice și pentru a sprijini dezvoltarea locală și comunitară.

Economia socială din România se confruntă cu mai multe provocări, printre care lipsa finanțării și accesul limitat la resurse, ceea ce face dificilă dezvoltarea și consolidarea organizațiilor de economie socială. În plus, legislația privind economia socială este încă insuficientă și nu oferă suficiente instrumente și resurse pentru a asigura dezvoltarea sectorului.

1.5 Finanțare alternativă

Finanțarea alternativă este o modalitate de a atrage capital prin alte surse decât sursele tradiționale, cum ar fi împrumuturile bancare sau emiterea de acțiuni pe piața de capital. Aceste metode alternative de finanțare implică, de regulă, investitori netradiționali, cum ar fi persoane fizice, investitori instituționali, fonduri cu capital de risc sau fonduri suverane de investiții.

În România, finanțarea alternativă a început să se dezvolte în ultimii ani, odată cu creșterea interesului pentru antreprenoriat și dezvoltarea start-up-urilor.

Există mai multe tipuri de finanțare alternativă disponibile în România, cum ar fi:

- I. Crowdfunding – prin acest model, companiile pot strânge fonduri prin strângerea de sume mici de la mulți investitori. Crowdfunding-ul se poate face prin intermediul platformelor online sau al rețelelor sociale.*
- II. Împrumuturi peer-to-peer (P2P) – în acest caz, companiile pot obține împrumuturi direct de la investitori prin intermediul platformelor P2P. Acest model elimină intermediarii bancari și poate oferi dobânzi mai mici decât cele obținute prin intermediul instituțiilor bancare.*
- III. Business Angeles - acești investitori oferă capital de risc pentru start-up-uri și companii în creștere. Business Angeles pot oferi, de asemenea, expertiză și resurse pentru a ajuta companiile să crească.*

- IV. *Capital de risc – acești investitori oferă capital de risc pentru întreprinderile aflate în stadiu incipient sau în creștere, cu potențial ridicat de creștere. Capitalul de risc poate fi obținut prin intermediul fondurilor de investiții sau al societăților de investiții.*
- V. *Finanțarea obligațiunilor private - în care investitorii achiziționează obligațiuni emise de companii private, spre deosebire de cele emise pe piața publică.*
- VI. *ICO (Initial Coin Offering) - acest model alternativ de finanțare este utilizat în principal de companiile care dezvoltă proiecte bazate pe tehnologia blockchain. În cazul ICO-urilor, companiile emit criptomonede pentru a atrage investitori.*

Este important de reținut că, deși finanțarea alternativă poate fi o opțiune atractivă pentru companii, aceasta poate fi, de asemenea, mai riscantă decât finanțarea tradițională. Companiile ar trebui să ia în considerare cu atenție toate opțiunile disponibile și să ia în considerare avantajele și dezavantajele fiecărui model de finanțare înainte de a decide.

1.6 Start-up

În ultimele decenii, termenul "start-up" a devenit o temă frecventă în lumea afacerilor și antreprenoriatului. În România, conceptul de start-up a devenit din ce în ce mai popular, iar guvernul și sectorul privat au început să ofere sprijin și resurse pentru aceste companii emergente.

În România, nu există o definiție legală a termenului "start-up". Cu toate acestea, guvernul român și alte organizații au oferit definiții care se bazează pe caracteristicile comune ale acestor companii emergente.

Potrivit Guvernului României, un start-up este o afacere care:

- *Este nouă sau inovatoare.*
- *Are potențialul de creștere rapidă și de a ajunge pe o piață globală.*
- *Utilizează tehnologii noi și avansate pentru a-și dezvolta produsele sau serviciile.*
- *Este nevoie de o investiție inițială mică/medie pentru a-și dezvolta și lansa produsele sau serviciile.*

Conceptul de start-up este încă relativ nou și este adesea asociat cu ideea de a construi o afacere de la zero, adesea cu ajutorul microfinanțării.

În ultimii ani, România a înregistrat o creștere semnificativă a numărului de start-up-uri, o mare parte din acestea fiind concentrate în zona de tehnologie și IT. Potrivit datelor publicate de Start-up Nation, programul de finanțare al Guvernului României pentru start-up-uri (2017-2021) a înregistrat 43.560 de start-up-uri, iar 15.000 dintre acestea au fost finanțate prin program. Sesiunea 2022 a programului Start-up Nation a înregistrat mai

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
 Regiunea București Ilfov

multe 15.319 cereri, contractarea fiind în curs de desfășurare la momentul pregătirii acestui studiu.

În ciuda acestui sprijin, antreprenorii români încă se confruntă cu unele provocări în dezvoltarea start-up-urilor. De exemplu, accesul la finanțare rămâne o problemă majoră și multe bănci și instituții financiare nu sunt încă dispuse să ofere credite sau finanțare întreprinderilor nou-înființate. În plus, cultura antreprenorială din România este încă în curs de dezvoltare, ceea ce poate face dificilă găsirea investitorilor și a resurselor pentru dezvoltarea afacerilor. Astfel, majoritatea start-up-urilor din România se află încă într-o fază incipientă de dezvoltare, iar puține dintre ele au ajuns la stadiul de creștere rapidă și de atingere a unei piețe globale. Acest lucru poate fi atribuit în parte lipsei de resurse și sprijin din partea guvernului și a sectorului privat. De asemenea, este nevoie să atragem mai mulți investitori pentru a sprijini dezvoltarea start-up-urilor din România. Deși există investitori locali și internaționali care au început să investească în start-up-uri românești, aceștia sunt încă insuficienți pentru a susține o creștere semnificativă a acestei industrii.

1.7 Incubatoare de afaceri

Incubatoarele de afaceri sunt spații special create pentru a sprijini dezvoltarea și creșterea afacerilor nou-înființate. Acestea oferă antreprenorilor un mediu favorabil pentru a-și dezvolta ideile, pentru a primi mentorat și acces la resurse și conexiuni care le facilitează calea spre succes. În România există o legislație specifică care reglementează aceste instituții (Legea nr. 346/2004, Legea nr. 102/2016), dar și o serie de programe și inițiative menite să sprijine afacerile aflate la început de drum.

Conform Legii nr. 102/2016, incubatoarele de afaceri sunt definite ca fiind "structura de sprijinire a afacerii, organizată în infrastructura incubatorului de afaceri într-un spațiu adecvat, în care se află rezidenții incubatorului, gestionată de un administrator, care are ca scop crearea unui mediu favorabil, durabil pentru întreprinderile mici și mijlocii nou înființate, stimulând potențialul de dezvoltare și viabilitate al acestora, ajutându-i să se dezvolte în perioada timpurie, oferindu-le facilități comune și sprijinul managerial necesar." De asemenea, potrivit aceleiași legi, autoritățile publice locale pot acorda facilități pentru înființarea și dezvoltarea incubatoarelor de afaceri.

În prezent, în România există mai multe programe guvernamentale menite să sprijine antreprenoriatul și să încurajeze dezvoltarea afacerilor la început de drum, iar incubarea afacerilor joacă un rol important în această strategie. Există, de asemenea, numeroase incubatoare private de afaceri în România, care oferă servicii de mentorat, training, networking, precum și acces la infrastructură și resurse tehnologice.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

Acestea sunt adesea conduse de antreprenori cu experiență, investitori și/sau instituții de învățământ superior și au scopul de a sprijini dezvoltarea și creșterea întreprinderilor nou-înființate într-un mediu sigur și favorabil.

Există mai multe incubatoare de afaceri susținute de bănci din România, iar unele dintre cele mai cunoscute sunt:

- *Centrul de Inovare ING - ING Bank Romania.*
- *Incubatorul de Afaceri Raiffeisen - Raiffeisen Bank Romania.*
- *BT Techcelerator - Banca Transilvania.*
- *BRD Startup Nation - Grupul BRD Societe Generale.*
- *Laboratorul de Inovație UniCredit Business Soluții integrate (UBIS) - UniCredit Bank Romania.*

Deși există mai multe astfel de programe și inițiative menite să stimuleze start-up-urile din România, gradul lor de succes este încă limitat.

1.8 Forme și modele actuale de microfinanțare, economie socială și finanțare alternativă

În România, microcreditarea este un domeniu relativ nou, care a început să se dezvolte în urmă cu aproximativ două decenii. Conceptul de microfinanțare, pe de altă parte, a fost introdus încă din anii '70, dar abia în ultimele decenii a început să fie aplicat la nivel global și, implicit, în România.

Microcreditul este definit ca acordarea de credite mici, negarantate sau cu garanții reduse persoanelor sau întreprinderilor care nu au acces la finanțarea tradițională. Scopul acestui tip de credit este de a ajuta oamenii să-și dezvolte afacerile sau să-și îmbunătățească situația financiară.

În România, microcreditarea este oferită de instituții financiare nebancale, precum fundații și uniuni de credit, care sunt reglementate de Banca Națională a României (vezi Registrul General al Instituțiilor Financiare Nebancare). Aceste instituții acordă credite de până la 50.000 de lei, cu o perioadă de rambursare de până la 5 ani.

În plus, există, de asemenea, mai multe programe guvernamentale de microcreditare, care se adresează în special tinerilor antreprenori și celor care doresc să-și înceapă propria afacere. Aceste programe sunt gestionate de instituții guvernamentale specializate. În ceea ce privește modelele de microcreditare utilizate în România, acestea includ modele tradiționale de creditare, în care instituțiile financiare acordă împrumuturi cu o rată a

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
 Regiunea București Ilfov

dobânzii și o perioadă de rambursare stabilite. În plus, există și modele de creditare peer-to-peer, în care investitorii împrumută direct clienților prin intermediul platformelor online.

Un alt model de microcreditare ce câștigă popularitate în România este cel al creditului social, în care membrii comunității locale își acordă împrumuturi reciproc, cu sau fără dobândă. Această formă de creditare este mai eficientă și mai umanitară decât modelele tradiționale, deoarece încurajează solidaritatea și sprijinul reciproc între membrii comunității.

Conform definiției Întreprinderilor sociale furnizată de Inițiativa pentru antreprenoriatul social, economia socială din România include o varietate de organizații, cu diferite forme de constituire. Există date sistematice numai pentru anumite tipologii: asociații și fundații, cooperative și asociații de sprijin reciproc.

Este dificil de furnizat date exhaustive (numărul de organizații, numărul de angajați, veniturile, profitul / surplusul, cota de piață etc.) ale întregului sector al întreprinderilor sociale. Cu toate acestea, unele date cuprinzătoare (numărul de organizații și angajați, venituri, profit / excedent) descriu aceste asociații și fundații cu activitate antreprenorială și asociații de sprijin reciproc pentru pensionari. Pentru a asigura informarea necesară, corectă și completă cu privire la situația și evoluția domeniului economiei sociale la nivel național, în baza Legii 219/2015 privind economia socială, a fost înființat "Registrul unic al întreprinderilor sociale". Registrul este gestionat de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și cuprinde, după caz, informații privind întreprinderile sociale și întreprinderile sociale de inserție existente în România.

Date cheie din sector, actualizate începând cu aprilie 2023:

- 2.899 – Întreprinderi sociale în România.
- 358 – Întreprinderile care au obținut certificatul de întreprindere socială.
- 1.188 – Numărul total de salariați.
- 682 – Numărul total de angajați din grupuri vulnerabile.

În ultimii ani, finanțarea alternativă a devenit o alegere din ce în ce mai populară în România, în special pentru start-up-uri și IMM-uri. Această tendință a fost influențată în mare măsură de numărul tot mai mare de platforme alternative de finanțare, care oferă o varietate de modele și instrumente de finanțare.

În continuare, vom explora cele mai comune forme și modele de finanțare alternativă disponibile în România:

- a) *Crowdfunding – Aceasta este una dintre cele mai populare forme de finanțare alternativă și implică strângerea de fonduri de la o mulțime de oameni (numiți "finanțatori"). Acești finanțatori pot fi persoane fizice, investitori instituționali sau chiar companii. Crowdfunding-ul se poate realiza prin intermediul platformelor online sau prin campanii de crowdfunding. În România, exemple de platforme de crowdfunding sunt Startarium, Launchhub, FundedByMe, Crestemidei.ro, Multifinantare.ro, PotSiEu.ro, We-are-here.ro, Bursabinelui.ro, Sprijina.ro.*
- b) *Creditarea peer-to-peer - Aceasta forma de finanțare alternativa presupune creditarea între persoane fizice sau între persoane fizice și companii, fără intermedierea băncilor sau a altor instituții financiare. În acest model, investitorii pot oferi finanțare pentru diverse proiecte sau idei și pot obține o rată a dobânzii bazată pe risc. În România, exemple de platforme de creditare P2P includ Viventor, Mintos, PeerBerry, Quanloop.*
- c) *Finanțarea cu capital de risc – Aceasta implică investiții în companii în schimbul acțiunilor sau a unei părți din profiturile companiei. Acesta este un model alternativ popular de finanțare pentru start-up-uri sau companii inovatoare cu perspective puternice de creștere. În România, fondurile de capital de risc includ GapMinder, GECAD și SIF Oltenia.*
- d) *Finanțarea prin capital propriu – Aceasta implică acordarea de împrumuturi cu o rată a dobânzii prestabilită, care trebuie rambursată într-un anumit interval de timp. Aceasta este o opțiune populară pentru companiile care doresc să-și finanțeze activitățile curente și să strângă capital pentru dezvoltarea ulterioară. În România, companii precum ROBOR Finance și Symmetric sunt exemple de platforme de finanțare prin îndatorare.*
- e) *Factoring – Aceasta forma de finanțare alternativa presupune vânzarea facturilor către terți care asigură un avans în numerar pe facturile emise, astfel încât societatea să poată obține capital de lucru. Acest model poate ajuta companiile să-și gestioneze fluxul de numerar și să-și reducă perioada de plată. Exemple de furnizori de servicii de factoring: asociatiadefactoring.ro/, www.afsromania.ro, www.nextcapital.ro, Instant Factoring etc.*

1.9 Suport și servicii auxiliare disponibile

În ultimii ani, sectorul microfinanțării și microcreditelor din România a cunoscut o creștere semnificativă. Această creștere a fost stimulată de necesitatea de a oferi finanțare și sprijin financiar antreprenorilor mici și mijlocii, precum și persoanelor care nu au acces la serviciile bancare tradiționale.

În acest context, a fost dezvoltată o gamă de servicii auxiliare de sprijin pentru microfinanțare și microcredite, oferind o gamă largă de soluții și instrumente financiare pentru a ajuta persoanele fizice și întreprinderile să își atingă obiectivele financiare.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

În continuare, vom explora cele mai comune servicii de asistență și auxiliare disponibile în România:

- a) *Consultanță financiară: Acest serviciu este disponibil clienților înainte și după obținerea unui credit/împrumut. Consultanții financiari ajută clienții să înțeleagă mai bine costurile și beneficiile creditelor/împrumuturilor, precum și să găsească cele mai bune soluții de finanțare pentru nevoile lor specifice. În plus, acești consultanți oferă, de asemenea, consultanță privind administrarea și planificarea financiară, ceea ce ajută clienții să mențină o stare financiară sănătoasă și să evite situațiile de risc financiar.*
- b) *Servicii de mentorat: Aceste servicii sunt disponibile pentru antreprenorii mici și mijlocii, precum și pentru cei care doresc să înceapă o nouă afacere. Mentorii specializați oferă o serie de sfaturi și sugestii practice, inclusiv planificarea afacerii, identificarea oportunităților de afaceri, dezvoltarea și implementarea strategiilor de afaceri și administrarea eficientă a afacerilor.*
- c) *Consiliere și instruire: Mulți microantreprenori nu au experiență în afaceri sau nu știu cum să-și gestioneze eficient afacerea. Pentru ei, serviciile de consiliere și formare sunt esențiale. Acestea oferă instruire în administrarea afacerilor, management financiar, marketing, managementul oamenilor și dezvoltarea afacerilor.*
- d) *Servicii de garantare și promovare: Aceste servicii sunt disponibile clienților care nu au suficiente garanții pentru a obține un credit / împrumut de la o instituție financiară tradițională. În astfel de cazuri, o organizație ce oferă garanții poate interveni și poate oferi o garanție financiară pentru a sprijini cererea de credit / împrumut. În plus, serviciile de promovare permit clienților să obțină o parte din suma creditului / împrumutului aprobat înainte de acordarea acestora. Aceasta poate fi o opțiune utilă pentru persoanele care au nevoie urgentă de finanțare sau pentru întreprinderile care au nevoie de capital circulant.*
- e) *Servicii de asistență tehnică: Mulți antreprenori mici și mijlocii nu au echipamente și dispozitive tehnice adecvate, ceea ce le oprește creșterea afacerii. Serviciile de asistență tehnică îi ajută pe acești antreprenori să aibă acces la echipamentele, dispozitivele și tehnologiile necesare pentru a-și dezvolta afacerea.*
- f) *Servicii de sprijin pentru afaceri sociale: Aceste servicii specializate în sprijinirea afacerilor sociale aduc o schimbare pozitivă comunităților locale. Ele ajută la dezvoltarea planurilor de afaceri, marketing, strategii de finanțare și administrare generală.*
- g) *Servicii de evaluare și monitorizare: Serviciile de evaluare și monitorizare sunt importante pentru a se asigura că împrumuturile sunt utilizate în mod corespunzător și că afacerea se dezvoltă conform planificării. Aceste servicii ajută la identificarea problemelor și oferă soluții pentru îmbunătățirea afacerii.*

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

h) *Servicii de asigurare: Acestea sunt importante pentru protejarea afacerilor legate de riscurile financiare și asigurarea continuității acestora. Asigurările oferite de firmele specializate pot acoperi riscuri precum incendii, inundații, furturi sau alte tipuri de daune.*

2 Cadrul de reglementare

2.1 Microcredite

Cadrul legal actual din România privind microcreditarea este contextual și nu este dedicat acestui sector. Cele mai relevante acte normative care reglementează acest domeniu de activitate sunt Legea nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare și Legea nr. 243/2019 privind reglementarea fondurilor de investiții alternative și pentru modificarea și completarea unor acte normative. Acestea definesc instituțiile de microcreditare și reglementează activitățile acestora.

Conform acestor acte normative, instituțiile de microcreditare și microfinanțare sunt persoane juridice înființate în scopul acordării de microcredite și care nu pot desfășura activități de atragere a depozitelor sau a altor fonduri rambursabile de la populație. Totodată, microcreditul este definit ca fiind creditul acordat la solicitarea solicitanților - persoane fizice sau juridice - în lei, echivalentul a până la 25.000 euro, cu o perioadă de rambursare de maximum 60 de luni, destinat derulării de proiecte, activități sau afaceri, susținerii proiectelor de dezvoltare comunitară sau economică, inițiativelor comunității locale și programelor sociale, pentru a îmbunătăți nivelul de trai al comunităților locale.

Banca Națională a României este responsabilă de autorizarea și reglementarea instituțiilor de microcreditare, precum și de supravegherea și monitorizarea activităților acestora.

În plus, Guvernul României a dezvoltat și implementat mai multe programe de susținere a microîntreprinderilor, întreprinderilor mici și mijlocii, printre care Programul Start-Up Nation, Programul de Dezvoltare Rurală, IMM Invest România, Agro IMM Invest, Rural Invest, Garant Construct etc. Aceste programe oferă finanțare sub formă de credite, granturi sau garanții pentru investiții în afaceri, achiziționarea de echipamente, dezvoltarea de produse sau servicii și alte activități. Diverse ministere și alte agenții guvernamentale au rolul de a dezvolta și implementa programe de sprijin pentru întreprinderile mici și mijlocii, precum și de a gestiona programele de finanțare și de a monitoriza modul în care sunt utilizate fondurile.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

2.2 Întreprinderi sociale

Întreprinderile sociale au fost recent instituționalizate în România. La sfârșitul unui proces de consultare politică de cinci ani, a fost lansată Legea 219/2015 privind economia socială, care oferă recunoaștere juridică întreprinderilor sociale. În conformitate cu această lege, întreprinderile sociale au fost recunoscute ca parte a economiei sociale. Legea specifică caracteristicile pe care trebuie să le îndeplinească diferitele tipuri de organizații (asociații și fundații, asociații de sprijin reciproc, cooperative și societăți cu răspundere limitată) pentru a se califica drept întreprinderi sociale. Legea introduce, de asemenea, un nou tip de întreprindere socială: întreprinderea socială de inserție.

Definiția întreprinderii sociale în România rămâne generală și se aliniază definiției promovate la nivel european în 2011, deși definiția românească nu include aspectul guvernantei multipartite.

Legea 219/2015 stabilește o distincție clară între Întreprinderile Sociale și Întreprinderile de Inserție Socială (art. 11). Întreprinderea socială se referă la organizații care, în anumite condiții, ar putea fi considerate Întreprinderi Sociale, cum ar fi: societăți cooperative (Legea 1/2005), uniuni de credit (Ordinul 99/2006), asociații și fundații (OUG 26/2000), asociații de sprijin reciproc (Legile 122/1996 și 540/2002), societăți agricole (Legea 36/1991) și asociațiile și federațiile acestora, precum și alte tipuri de persoane juridice (societăți cu răspundere limitată sau societăți pe acțiuni). Este ghidată de principiile economiei sociale. Această lege pune un accent puternic pe utilizarea întreprinderii sociale ca instrument de incluziune socială.

Pentru a fi recunoscute ca Întreprinderi Sociale, organizațiile enumerate în lege trebuie să solicite un certificat de întreprindere socială, eliberat de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, ca marcă socială. Această certificare distinctivă vizual rămâne valabilă timp de trei ani.

Neînțelegerile conceptuale și lipsa de claritate cu privire la termenii economie socială și întreprindere socială au adus dezbateri publice în ultimul deceniu.

La momentul inițierii primei inițiative de reglementare a sectorului economiei sociale de către Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale (la începutul anului 2011), întreprinderile sociale de facto erau deja organizate și funcționale în România, dar acționau fără recunoaștere legală.

Cadrul normativ și de politici publice pentru aceste Întreprinderi Sociale de facto a fost stabilit prin legislație specifică care reglementează înființarea și funcționarea fiecărei

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

categoriile de entități de economie socială (cooperative, asociații și fundații antreprenoriale, asociații de sprijin reciproc) și prin legislația care reglementează activitatea întreprinderii în general (Codul fiscal, Legea achizițiilor publice etc.) sau anumite domenii de activitate, cum ar fi serviciile sociale și ocuparea forței de muncă.

În plus, Legea asistenței sociale (Legea 292/2011) menționează economia socială ca o nouă formă de incluziune socială axată pe angajarea persoanelor vulnerabile (art. 53). Proiectul de lege a suferit mai multe modificări și a provocat discuții aprinse în cadrul evenimentelor de consultare publică găzduite de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale și în Parlament.

A fost adoptată Legea 219/2015 privind economia socială, care reglementează sectorul economiei sociale "prin stabilirea unor măsuri de promovare și promovare a acestuia și stabilirea competențelor autorităților centrale și locale în acest domeniu" (art. 1). Legea definește economia socială ca fiind totalitatea activităților organizate privat, menite să servească interesului public, intereselor comunității și/sau intereselor private nefinanciare, fie prin angajarea membrilor grupurilor vulnerabile, fie prin producerea și furnizarea de bunuri, servicii și/sau forță de muncă. Legea permite ca oricare dintre organizațiile menționate mai sus (societăți cooperative, cooperative de credit, asociații și fundații, asociații de sprijin reciproc, societăți agricole și asociațiile și federațiile acestora, precum și alte tipuri de persoane juridice – societăți cu răspundere limitată sau societăți pe acțiuni) să fie recunoscute ca Întreprindere Socială, indiferent de statutul său juridic, dacă îndeplinește următoarele criterii specifice:

- *este o persoană juridică de drept privat (independentă de autoritatea publică).*
- *prioritizează obiective sociale și individuale, mai degrabă decât maximizarea profitului.*
- *dă dovadă de solidaritate și responsabilitate colectivă.*
- *interesul membrilor, interesul public și/sau interesul comunității sunt comune.*
- *are o conducere democratică.*
- *este o asociație voluntară și liberă.*
- *alocă cea mai mare parte din profit pentru a sprijini obiectivul social și rezerva statutară (90% din profituri ar trebui alocate scopului social și blocării activelor; doar 10% pot fi distribuite membrilor).*
- *în cazul în care întreprinderea își încetează activitatea, activele sale trebuie distribuite altor întreprinderi sociale similare.*

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

- aplică principiul echității sociale angajaților, asigurând niveluri echitabile de remunerare. Raportul dintre cel mai mic salariu și cel mai mare nu poate depăși 1 la 8.

In concluzie, pentru a fi recunoscută ca întreprindere socială în România, o organizație trebuie să fie persoana juridică de drept privat, să desfășoare activități în sfera economiei sociale, să obțină certificări specifice și să adere la principiile economiei sociale (conform prevederilor legii).

Întreprinderea de inserție socială este certificată printr-o etichetă socială. Întreprinderea de inserție socială, astfel cum este definită de Legea 219/2015, trebuie să îndeplinească următoarele condiții/criterii suplimentare:

- Cel puțin 30% dintre angajați aparțin grupurilor vulnerabile.
- Timpul de muncă cumulată al angajaților menționați mai sus (30% din grupurile vulnerabile) reprezintă cel puțin 30% din timpul total de muncă al angajaților.
- Întreprinderea socială de inserție își propune să combată excluderea, discriminarea și șomajul prin integrarea socio-profesională a persoanelor defavorizate.

Întreprinderile de inserție socială trebuie să asigure măsuri de incluziune profesională și socială pentru cei mai vulnerabili dintre angajații lor.

Legea privind economia socială se califică drept lege de "recunoaștere" – a introdus parțial o nouă categorie de întreprinderi, deși nu include stimulente sau măsuri de sprijin. Conform legii, Întreprinderea Socială primește acreditare printr-un proces de certificare.

2.3 Incubatoare de afaceri

Incubatoarele de afaceri sunt reglementate în România prin Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative. Prezenta lege stabilește definiția și condițiile necesare pentru lansarea unui incubator de afaceri, precum și cerințele operatorilor și beneficiarilor incubatorului.

În plus, Guvernul României a adoptat în 2019 Strategia națională privind întreprinderile mici și mijlocii pentru perioada 2019-2023, care prevede, printre altele, sprijinirea dezvoltării incubatoarelor de afaceri prin crearea de programe de finanțare și asistență tehnică. Autoritățile implicate în susținerea dezvoltării incubatoarelor de afaceri includ Ministerul Economiei, Ministerul Antreprenoriatului și Turismului, care au responsabilitatea generală pentru politica guvernamentală în domeniul dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, și

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

agențiile regionale pentru IMM-uri, care sunt responsabile pentru implementarea politicilor guvernamentale în acest domeniu.

După cum s-a subliniat mai devreme, există o multitudine și o mare varietate de forme care se încadrează în conceptul de finanțare alternativă. Cu toate acestea, nu toate sunt reglementate în mod specific, așa că ne vom referi doar la unele dintre ele mai jos.

Astfel, se înscriu Legea nr. 244/2022 pentru stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2020/1.503 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 octombrie 2020 privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru întreprinderi și de modificare a Regulamentului (UE) 2017/ 1.129 și a Directivei (UE) 2019/1.937, a Ordonanței de urgență nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, a Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancale, reglementează tipurile de finanțare alternativă disponibile, precum și rolurile și responsabilitățile autorităților implicate. Legea nr. Regulamentul (CE) nr. 244/2022 reglementează activitatea platformelor de finanțare participativă (PFP), care sunt intermediari online între investitori și societăți sau persoane fizice care solicită finanțare. PFP trebuie să fie autorizate de Agenția Națională de Administrare Fiscală și să respecte anumite cerințe minime de capital și de gestionare a riscurilor. Această lege a fost adoptată pentru a stimula accesul la finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii, precum și pentru alte categorii de debitori care nu beneficiază de acces la finanțare din partea băncilor tradiționale.

OUG nr. 99/2006 reglementează activitatea instituțiilor de credit, inclusiv a celor care oferă finanțări alternative, precum organizațiile de credit financiar și instituțiile financiare nebancale (IFN).

Aceste instituții sunt autorizate de Banca Națională a României și îndeplinesc anumite cerințe minime de capital și de gestionare a riscurilor. Legea mai prevede că IFN-urile pot acorda credite doar persoanelor fizice și juridice care îndeplinesc anumite criterii de eligibilitate.

Pe lângă aceste acte normative, activitatea de finanțare alternativă este supravegheată și reglementată de alte autorități, precum Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor și Autoritatea de Supraveghere Financiară. Aceste autorități au rolul de a proteja interesele consumatorilor și de a asigura un mediu concurențial echitabil în sectorul financiar.

În concluzie, finanțarea alternativă este reglementată în România prin mai multe legi și este supravegheată de mai multe autorități. Scopul acestor reglementări este de a proteja

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

interesele investitorilor și debitorilor și de a asigura un mediu concurențial echitabil în sectorul financiar.

2.4 Microfinanțare, economie socială și finanțare alternativă

Politicile publice orientate spre promovarea și dezvoltarea microcreditelor, atât la nivel național, cât și local, sunt implementate de diverse instituții și organizații, guvernamentale și locale. Toate aceste politici au ca scop asigurarea și creșterea accesului la finanțare pentru IMM-uri și persoanele fizice din grupul țintă. Astfel de politici publice pot fi toate programe de finanțare nerambursabilă pentru IMM-uri, dar și programe de subvenționare a dobânzilor și/sau comisioanelor pentru anumite categorii de credite.

O politică publică importantă în acest domeniu poate fi considerată, de asemenea, sprijinul Uniunii Europene pentru microcredite/microfinanțare prin intermediul cadrelor financiare multianuale.

Instituția publică responsabilă cu politicile publice legate de întreprinderile sociale este Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (Direcția Generală de Asistență Socială).

O inițiativă de promovare a întreprinderilor sociale a fost introducerea antreprenorului de economie socială ca ocupație profesională în Registrul de clasificare a ocupațiilor din România, în 2012. Înainte de aceasta, ocupația de specialist în economie socială a fost introdusă în Codul ocupațiilor din România (cod COR 341206). Principalul său impact a fost creșterea vizibilității diferitelor organizații care furnizează servicii sociale, care așteaptă cu nerăbdare creșterea gradului de conștientizare în rândul staholderilor.

Guvernul și-a exprimat în mod clar abordarea față de economia socială în general (și, în special, față de întreprinderile sociale deja introduse prin Legea asistenței sociale din 2012 în Strategia națională pentru incluziune socială și reducerea sărăciei 2014-2020). În documentul strategic se precizează: "pentru a spori rolul sectorului economiei sociale, în perioada 2014-2020 Guvernul urmărește: facilitarea accesului la fondurile europene disponibile pentru sprijinirea actorilor economiei sociale, elaborarea legislației necesare dezvoltării durabile a economiei sociale și încurajarea ONG-urilor să se implice mai mult în aceste activități prin acordarea de sprijin" prin finanțare din Fondul Social European (FSE).

O listă de acțiuni specifice se referă la: "sprijin pentru crearea de noi întreprinderi sociale și dezvoltarea celor existente, inclusiv sprijin financiar sub formă de micro granturi, sprijin financiar pentru punerea în aplicare a măsurilor de îmbătrânire activă, cum ar fi locuri de muncă în întreprinderi sociale pentru persoanele în vârstă, noi parteneriate și consolidarea celor existente, cu părțile interesate relevante de pe piața forței de muncă din sectorul

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
 Regiunea București Ilfov

educației/sănătății/asistenței sociale din administrația locală/centrală, în vederea creșterii implicării în furnizarea de servicii pentru grupurile vulnerabile, sprijinirea și cooperarea rețelelor și parteneriatelor create pentru schimbul de bune practici și informații, activități de dezvoltare instituțională și transfer de know-how cu alte comunități relevante și părți interesate din România și statele membre, consilierea și însoțirea persoanelor vulnerabile și creșterea accesibilității la locuri de muncă în cadrul întreprinderilor sociale, instrumente dezvoltate pentru o mai bună înțelegere a sectorului și o mai mare vizibilitate a economiei sociale – inclusiv inițiative de promovare a brandului social și de conștientizare a formelor de acțiune specifice economiei sociale".

În urma adoptării legislației privind economia socială, Ministerul a elaborat, de asemenea, legislație secundară care vizează aplicarea acesteia, precum și diverse ghiduri. Unele dintre aceste orientări se referă la stimulente pentru întreprinderile care promovează incluziunea socială sau implicarea în procesele de achiziții publice.

Întreprinderile sociale nu beneficiază de acces prioritar la finanțare publică în comparație cu societățile comerciale, cu excepția schemelor speciale de granturi FSE. De exemplu, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POSDRU) 2007-2013, finanțat din FSE, de exemplu, a dedicat o axă prioritară (6.1) economiei sociale. Mai mult, axa 6.2 a vizat creșterea incluziunii sociale prin îmbunătățirea accesului grupurilor vulnerabile pe piața muncii, corespunzând astfel misiunii unor organizații de economie socială.

În Cadrul Financiar Multianual 2021 – 2027, prin Programul Educație și Ocupare (PEO), Prioritatea 4 – Antreprenoriat și Economie Socială. (Îmbunătățirea accesului la piața muncii și a măsurilor de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, în special prin punerea în aplicare a Garanției pentru tineret, a șomerilor de lungă durată și a grupurilor dezavantajate de pe piața muncii și a persoanelor inactive, precum și promovarea activităților independente și a economiei sociale (FSE+)

2.5 Măsuri de sprijin

2.5.1 Pentru întreprinderi care îndeplinesc criteriile specifice (și de care pot beneficia întreprinderile sociale)

În Strategia Guvernului 2014-2020 pentru dezvoltarea și îmbunătățirea sectorului IMM din România, Departamentul IMM-urilor, Mediului de Afaceri și Turismului a numit dezvoltarea antreprenoriatului social ca obiectiv strategic. Versiunea Strategiei 2014-2020 supusă în consultare publică în luna mai 2014 propune crearea unui program de antreprenoriat social cu finanțare națională și externă. Din aprilie 2014, asociațiile și fundațiile, cooperativele

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

agricole și asociațiile agricole cu activități economice au fost asimilate IMM-urilor. Aceasta înseamnă că aceste organizații sunt eligibile pentru finanțarea start-up-urilor și pentru schemele Minimis.

Programul Start-Up Nation a fost lansat în 2017 și a avut ca scop acordarea de granturi mici (44.000 de euro) pentru dezvoltarea IMM-urilor. În cadrul acestui program, orice tip de IMM era eligibil, inclusiv Întreprinderile Sociale, dacă îndeplineau anumite condiții specifice. Organizațiile eligibile trebuiau să fie private și înființate nu mai devreme de ianuarie 2017, să se califice drept IMM-uri prin lege, să desfășoare alte activități decât producția sau comerțul cu arme, prelucrarea primară sau vânzarea de produse agricole, pescuitul și acvacultura și să angajeze cel puțin o persoană cu contract cu normă întreagă. La sesiunea din 2017 s-au înscris 19.927 de companii și au fost semnate 8.444 de contracte.

Alte programe pentru dezvoltarea IMM-urilor (inclusiv a întreprinderilor sociale) active din 2016:

- Programul de microindustrializare – încurajarea și stimularea dezvoltării IMM-urilor existente în sectoarele prioritare.
- Programul pentru comerț și servicii – sprijinirea dezvoltării IMM-urilor existente, inclusiv a întreprinderilor sociale.
- Programul de asistență pentru meșteșugari - stimulează dezvoltarea meșteșugurilor și a micilor industrii din România și finanțează participarea la Târgul Național al Meșterilor Populari.

Programul de Guvernare 2021-2024 consideră, de asemenea, că "România are nevoie de o viziune clară asupra căilor și mijloacelor de dezvoltare și consolidare a mediului său de afaceri, inclusiv în domeniul turismului, bazată în principal pe politici publice, dar și pe resurse (proprii și atrase), care să răspundă, într-o manieră adecvată și susținută, cerinței fundamentale a îmbunătățirii sale radicale. Un obiectiv prioritar este dezvoltarea unui mediu de afaceri deschis, activ, stabil și transparent, într-un cuvânt, previzibil, bazat pe responsabilitate, competitivitate și antreprenoriat, care să permită oamenilor de afaceri, managerilor și întreprinderilor să facă față concurenței pe piața unică și pe piețele terțe."

Până în prezent, în cursul anului 2022, a fost lansată cea de-a treia sesiune a programului Start Up Nation, aflat în prezent sub contract.

Programul Național de Dezvoltare Rurală (în temeiul Cadrului Financiar Multianual 2014-2020) este o inițiativă a UE care vizează îmbunătățirea condițiilor socioeconomice din zonele rurale. Unul dintre obiective vizează diversificarea activităților economice, crearea de locuri

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

de muncă și îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor pentru a crește calitatea vieții în zonele rurale. Una dintre cele șase priorități ale sale promovează incluziunea socială, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică, inclusiv măsuri specifice (măsura 6) orientate către dezvoltarea întreprinderilor neagricole. Toate tipurile de IMM-uri pot accesa acest sprijin (inclusiv întreprinderile sociale), iar acest program se adresează atât start-up-urilor, cât și organizațiilor în curs de dezvoltare (submăsura 6.2 și 6.4).

Programul LEADER face parte, de asemenea, din Programul Național de Dezvoltare Rurală, un program ascendent pentru a răspunde nevoilor locale specifice prin implicarea diferiților actori locali. LEADER promovează inițiative inovatoare care oferă soluții la problemele locale.

Printre acestea, economia socială servește drept soluție eficientă pentru abordarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale. LEADER sprijină atât crearea, cât și dezvoltarea IMM-urilor (inclusiv a întreprinderilor sociale), în primul rând prin crearea de locuri de muncă.

Pentru Cadrul Financiar Multianual 2021-2027, Planul Național Strategic 2023-2027 prevede și sprijinirea activităților non-agricole pentru creșterea veniturilor rurale alternative. Aceste activități neagricole pot absorbi o parte din resursele de muncă disponibile în gospodăriile rurale, pot asigura o mai bună valorificare a resurselor de muncă, având în vedere caracterul sezonier al activităților agricole, pot oferi valoare adăugată produselor locale și venituri suplimentare populației rurale prin diversificarea activităților în zonele rurale, precum și prin creșterea calității vieții în zonele rurale."

În continuare, pentru actuala perioadă de programare, utilizarea instrumentului LEADER este importantă din perspectiva dezvoltării echilibrate a teritoriilor rurale care răspund nevoilor identificate la nivel local, Grupurile de Acțiune Locală (GAL) reprezentând soluția concretă pentru creșterea calității vieții și dezvoltarea economică, socială și culturală a zonelor rurale, prin implicarea comunităților în decizii strategice pe termen lung pe teritorii acoperite de parteneriate.

Îmbunătățirea infrastructurii de bază la scară mică și a serviciilor pentru populație poate duce la o îmbunătățire a calității vieții în zonele rurale. Astfel de intervenții pot fi susținute și prin instrumentul LEADER, care, prin abordarea de jos în sus, poate interveni la nivel comunitar, prin rezolvarea nevoilor locale specifice.

Procentul ridicat al persoanelor expuse riscului de sărăcie și excluziune socială determină necesitatea susținerii grupurilor sociale vulnerabile prin crearea și dezvoltarea serviciilor

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

sociale la nivel local, inclusiv prin intermediul instrumentului LEADER, pentru creșterea calității serviciilor și facilitarea accesului comunităților vulnerabile la asistență socială și infrastructură în zonele rurale.

Astfel, pentru a reduce gradul de sărăcie și riscul de excluziune socială, precum și pentru a crește calitatea vieții în zonele rurale, sunt prevăzute măsuri adecvate de dezvoltare rurală pentru a facilita accesul la locuri de muncă, dezvoltarea inițiativelor antreprenoriale, inclusiv prin susținerea înființării, dezvoltării și consolidării formelor asociative, intervenții pentru asigurarea serviciilor de sănătate, educație, cultură, crearea de oportunități pentru generarea de venituri alternative. Prin reducerea sărăciei și promovarea incluziunii sociale și a nediscriminării în zonele rurale, calitatea vieții rurale și atractivitatea acestor zone cresc.

2.5.2 Pentru organizații sociale/non-profit (și de pe urma cărora pot beneficia întreprinderile sociale)

Asociațiile și fundațiile din România au la îndemână mai multe instrumente de politici publice (reglementări legale, mecanisme de finanțare etc.). Cu toate acestea, ele par a fi încă insuficiente și inconsecvente în abordarea lor, deoarece s-au materializat în momente diferite în timp, fără un scop comun.

- Finanțare pentru asociații și fundații care furnizează servicii sociale.
- Granturi pentru asociații și fundații

Finanțarea asociațiilor și fundațiilor furnizoare de servicii sociale (Legea 34/1998 – privind subvențiile pentru asociațiile și fundațiile din România, care înființează și administrează unități de asistență socială). Autoritățile publice locale (în cazul în care o asociație/fundație își desfășoară activitatea într-o anumită localitate sau județ) sau autoritățile publice centrale (în cazul în care o asociație/fundație își desfășoară activitatea în două sau mai multe județe) pot acorda subvenții.

La nivel local, doar autoritățile publice din orașele bine dezvoltate din punct de vedere economic implementează această legislație. La nivel central, subvențiile pentru dezvoltarea serviciilor sociale au început să scadă în 2013. Acest lucru s-a întâmplat din cauza preferinței politice implicite pentru beneficiile sociale (măsuri pasive) în loc să se investească în dezvoltarea serviciilor sociale (măsuri active).

Granturi pentru asociații și fundații (Legea 350/2003 privind regimul finanțărilor nerambursabile din fonduri publice alocate pentru activități nonprofit de interes general). Autoritățile publice la nivel local sau național pot aloca granturi pentru activități de interes

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

general ale asociațiilor și fundațiilor. Aceste activități variază de la sociale la culturale, de mediu, sportive, axate pe tineret etc.

2.5.3 Pentru întreprinderi sociale

Prima și cea mai importantă măsură de sprijin pentru înființarea de Întreprinderi Sociale vine cu granturi acordate din fonduri europene. Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, POSDRU 2007-2013, finanțat din Fondul Social European, a alocat 429.153.699 euro entităților de economie socială (Document Cadru de implementare POSDRU 2007-2013).

Aceste fonduri au fost acordate aproape exclusiv prin programe de granturi pentru start-up-uri. POSDRU își propune să o implementeze în două runde. Prima rundă de finanțare a contribuit la lansarea mai multor întreprinderi sociale interesante. De asemenea, a stimulat numeroase inițiative de dezvoltare a capacității administrative (formare, programe de schimb, incubatoare etc.), precum și a cercetării. A doua rundă s-a confruntat cu obstacole din cauza întârzierilor considerabile. De la lansarea ciclului în 2014 – ultimul an al ciclului bugetar al UE – programul de granturi a permis implementarea doar a unui an pentru proiectele care primesc finanțare. Programul Operațional Capital Uman (POCU) 2014-2020, finanțat și din Fondul Social European, include, de asemenea, măsuri pentru start-up-uri.

În august 2018 a fost lansată o nouă schemă de finanțare pentru întreprinderile sociale, intitulată "Sprijin pentru întreprinderile sociale nou-înființate". Acesta este al doilea program de finanțare pentru întreprinderile sociale, finanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capital Uman (POCU) din Cadrul Financiar 2014-2020. Acest program de granturi a întârziat deja patru ani și a avut un buget de 70 de milioane de euro, destinat finanțării întreprinderilor sociale nou înființate, cu accent pe ocuparea forței de muncă a grupurilor vulnerabile din regiunile mai puțin dezvoltate ale României.

2.5.4 Pentru întreprinderi sociale de inserție

Legea privind economia socială a introdus mai multe măsuri de sprijin, concepute special pentru întreprinderile de inserție socială. Cu toate acestea, din cauza numărului mic de companii înregistrate, precum și a lipsei de expertiză la nivelul autorităților publice cu privire la acest tip de întreprindere, măsurile au doar o implementare parțială. Până în prezent, nicio schemă de ajutor de stat nu sprijină în mod specific extinderea/creșterea (abia la început) a acestor proiecte și niciun program național nu stimulează microîntreprinderile din economia socială.

3 Principalele instituții de microfinanțare și modelul lor de afaceri

Microfinanțarea joacă un rol esențial în sprijinirea antreprenoriatului, a dezvoltării economice locale și a creșterii incluziunii financiare pentru grupurile dezavantajate. În România, atât beneficiarii, cât și furnizorii de microfinanțare sunt factori cheie în promovarea și dezvoltarea economiei sociale.

3.1 Beneficiarii microfinanțării în România:

- a) IMM-uri (întreprinderi mici și mijlocii): Întreprinderile mici și mijlocii reprezintă un grup semnificativ de beneficiari ai microfinanțării din România. Acestea au acces limitat la finanțare din partea băncilor tradiționale, iar microcreditele se dovedesc utile pentru a ajuta aceste întreprinderi să devină mai competitive și să își extindă activitățile. Microfinanțarea permite IMM-urilor să își acopere nevoile de capital circulant, să investească în tehnologie sau să dezvolte noi produse și servicii.
- b) Antreprenorii sociali: Antreprenorii sociali reprezintă o altă categorie importantă de beneficiari de microfinanțare din România. Ei lucrează în domenii precum sănătatea, educația, dezvoltarea comunității sau protecția mediului. Microfinanțarea le oferă sprijin pentru a-și dezvolta inițiativele sociale, care au un impact semnificativ în rezolvarea problemelor sociale și îmbunătățirea calității vieții în comunitățile locale.
- c) Persoanele defavorizate: O altă categorie de beneficiari ai microfinanțării sunt persoanele defavorizate, care se confruntă cu dificultăți în accesarea serviciilor financiare tradiționale din cauza lipsei garanțiilor sau a veniturilor instabile. Microcreditele le oferă posibilitatea de a-și dezvolta propria afacere mică sau de a-și susține nevoile zilnice.
- d) Agricultorii și agricultura de subzistență: În zonele rurale, microfinanțarea joacă un rol important în sprijinirea fermierilor și a agriculturii de subzistență. Aceștia pot accesa împrumuturi pentru a investi în echipamente, semințe sau pentru a-și dezvolta fermele.

3.2 Furnizori de microfinanțare în România

- a) Instituții financiare nebankare: Una dintre principalele surse de microfinanțare din România sunt instituțiile financiare nebankare, precum cooperativele de credit sau companiile de microfinanțare. Acestea sunt specializate în acordarea de împrumuturi de valoare mică și oferă sprijin financiar beneficiarilor care nu se califică pentru împrumuturile tradiționale.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

- b) *ONG-uri și fundații: Organizațiile și fundațiile neguvernamentale sunt furnizori de microfinanțare, având ca scop susținerea antreprenoriatului social și a inițiativelor cu impact pozitiv în comunități. Aceste organizații oferă împrumuturi sau granturi cu dobândă redusă pentru a sprijini dezvoltarea economică și socială.*
- c) *Programe guvernamentale și fonduri europene nerambursabile: Guvernul României implementează diverse programe de finanțare, iar Uniunea Europeană acordă sprijin financiar nerambursabil prin Cadrele Financiare Multianuale. Aceste programe vizează, printre altele, sprijinirea antreprenoriatului și dezvoltarea economiei sociale în zonele rurale și urbane.*

3.3 Impactul microfinanțării asupra economiei sociale din România:

- a) *Creșterea incluziunii financiare: Microfinanțarea a contribuit semnificativ la creșterea incluziunii financiare în România, oferind acces la servicii financiare categoriilor vulnerabile de populație și întreprinderilor mici.*
- b) *Dezvoltarea economiei locale: Sprijinirea antreprenoriatului prin microfinanțare a contribuit la dezvoltarea economiilor locale, la stimularea inovării, la crearea de noi locuri de muncă și la creșterea produsului intern brut (PIB) în regiunile mai puțin dezvoltate.*
- c) *Reducerea șomajului și a sărăciei: Prin sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii și a inițiativelor sociale, microfinanțarea a contribuit la reducerea șomajului și a sărăciei în România.*
- d) *Dezvoltarea durabilă: Mulți beneficiari ai microfinanțării își desfășoară activitatea în domenii legate de dezvoltarea durabilă, cum ar fi protecția mediului sau energia din surse regenerabile, contribuind astfel la protecția mediului și la atenuarea schimbărilor climatice.*

4 Măsurarea impactului instituțiilor de microfinanțare

Măsurarea impactului se referă la modul în care instituțiile de microfinanțare verifică modul în care se descurcă clienții și comunitățile lor după ce primesc ajutor de la aceștia. Acestea pot ajuta IFM să își îmbunătățească performanța, responsabilitatea și transparența, precum și să atragă mai multe fonduri și sprijin din partea donatorilor, investitorilor și autorităților de reglementare. Cu alte cuvinte, poate ajuta IFM să se descurce mai bine, să fie mai cinstiți și mai clari și să obțină mai mulți bani și sprijin de la alte persoane cărora le pasă de munca lor.

Dar stabilirea măsurătorilor de impact nu este un proces ușor, deoarece există multe lucruri de luat în considerare, cum ar fi cum să se demonstreze că IFM au cauzat schimbările, cum

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

să se aleagă ce să se măsoare și cum, cât costă și cât durează, cum se măsoară impactul social/de mediu, cum se adresează impactul la nivel individual/comunitar/de țară.

Vedeți mai jos câteva exemple de indicatori relevanți, organizați pe categorii sociale, de mediu și financiare:

Social

1. La nivel individual

- Tipuri de persoane vulnerabile angajate în structurile economiei sociale.
- Auto sustenabilitatea operațională a beneficiarilor structurii economiei sociale.
- Procentul întreprinderilor care au angajat cel puțin 1 persoană în baza contractului după obținerea împrumutului.
- Numărul mediu de persoane de sex feminin angajate cu contracte de muncă după obținerea unui împrumut.
- Numărul de clienți vizați (în special femei, populații rurale și familii cu venituri mici).

2. La nivel comunitar

- Schimbări în sănătate, educație, abilitare și capital social al clienților și familiilor lor, ca măsuri ale bunăstării lor sociale.
- Tipuri de garanții deținute de structurile economiei sociale care realizează integrarea în muncă a persoanelor vulnerabile.
- Includerea beneficiarilor de microfinanțare din zonele rurale.
- Includerea beneficiarilor de microfinanțare, start-up-uri.

3. La nivel național

- Numărul structurilor economiei sociale (SES).
- Numărul structurilor economiei sociale care au altă formă juridică decât cea a unei societăți comerciale (de exemplu, lucrători independenți etc.).
- Numărul de angajați în structurile economiei sociale.
- Numărul de întreprinderi sociale și de inserție certificate.
- Forma juridică a întreprinderilor sociale și de inserție certificate.
- Numărul de întreprinderi sociale și de inserție certificate.
- Forma juridică a întreprinderilor de inserție și sociale certificate.
- Numărul structurilor economiei sociale care angajează persoane vulnerabile.

Mediu

- Procentul împrumuturilor sociale alocate sectoarelor verzi, cum ar fi energia regenerabilă, agricultura ecologică, gestionarea deșeurilor etc.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

- Numărul de clienți care beneficiază de educație, formare sau campanii de sensibilizare în domeniul mediului de la clienții instituției de microfinanțare.
- Adoptarea standardelor, politicilor sau certificărilor de mediu de către clienții instituției de microfinanțare.
- Utilizarea surselor regenerabile de energie, gestionarea deșeurilor și reducerea amprentei de carbon de către clienții instituțiilor de microfinanțare.

Financiar

- Tip de sprijin pentru structurile economiei sociale (inclusiv financiare).
- Numărul de împrumuturi acordate structurilor economiei sociale.
- Valoarea creditelor acordate structurilor economiei sociale.
- Tipuri de structuri de economie socială beneficiari de credite.
- Indicator de sustenabilitate operațională (OSI) pentru clienții instituției de microfinanțare.
- Procentul întreprinderilor sociale în care veniturile au crescut datorită obținerii creditului.
- Procentul întreprinderilor mici/întreprinderilor sociale care și-au extins activitatea investind în active în urma împrumutului.
- Productivitatea clienților instituției de microfinanțare.

5 Stakeholderii instituțiilor de microfinanțare

Părțile interesate ale instituțiilor de microfinanțare din România sunt persoane sau entități care au un interes direct sau indirect în activitatea și rezultatele acestor instituții.

Printre principalele părți interesate se numără:

- a) Clienții IFN-urilor, care beneficiază de servicii financiare adaptate nevoilor lor.
- b) Angajații IFN, care asigură funcționarea eficientă și responsabilă a instituțiilor.
- c) investitorii și sponsorii IFN, care asigură resursele necesare dezvoltării portofoliului și a produselor de microfinanțare.
- d) Autoritățile de reglementare și supraveghere, care stabilesc cadrul juridic și normele prudențiale pentru sectorul microfinanțării.
- e) Asociații profesionale și rețele de microfinanțare, care promovează bunele practici și standardele de performanță în domeniu.
- f) Alte organizații partenere (cum ar fi furnizori de servicii non-financiare, organizații guvernamentale și neguvernamentale, instituții academice sau mass-media) care contribuie la creșterea vizibilității și impactului social al microfinanțării în România.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

Aceștia se adaugă stakeholderilor economiei sociale din România care sunt actori din diferite sectoare și domenii, cu un interes comun în dezvoltarea și promovarea acestui tip de activitate economică. Printre acestea se numără:

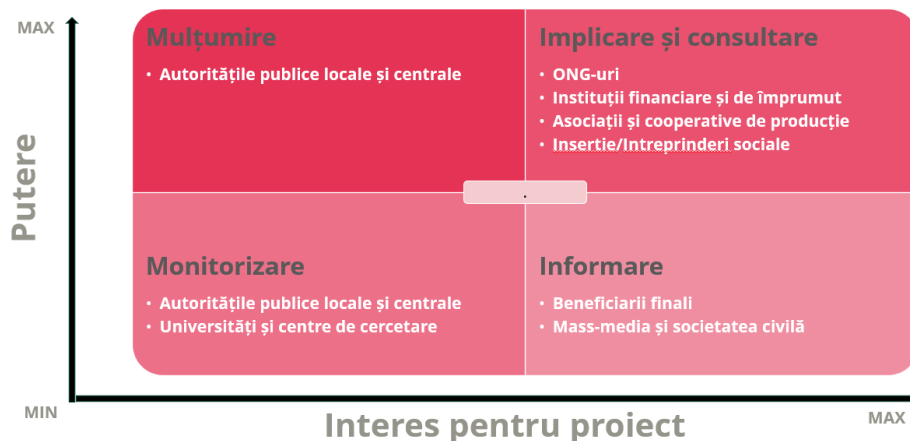
- a) Organizații neguvernamentale (ONG-uri), care oferă servicii sociale, educaționale, culturale sau de mediu și care pot fi recunoscute ca întreprinderi sociale dacă îndeplinesc anumite criterii legale și etice.*
- b) Asociații și cooperative de producție, care funcționează pe principiul participării democratice a membrilor, solidarității și responsabilității sociale, al căror obiectiv este crearea de locuri de muncă pentru persoanele defavorizate sau vulnerabile.*
- c) Autoritățile publice locale și centrale, care au rolul de a sprijini și reglementa economia socială, prin elaborarea și implementarea politicilor, strategiilor, programelor și legislației adecvate.*
- d) Instituții financiare și de creditare, care pot oferi produse și servicii adaptate nevoilor și particularităților întreprinderilor sociale, precum microcredite, granturi, fonduri europene sau fonduri de garantare.*
- e) Universități și centre de cercetare, care pot contribui la generarea și diseminarea cunoștințelor, bunelor practici și inovațiilor în domeniul economiei sociale.*
- f) Mass-media și societatea civilă, care pot sensibiliza și informa opinia publică cu privire la beneficiile și oportunitățile economiei sociale, precum și cu privire la provocările și obstacolele cu care se confruntă sectorul.*

De ex. AFIN' 170 membri fondatori, persoane fizice și juridice, peste 70% fiind implicați direct în economia socială.

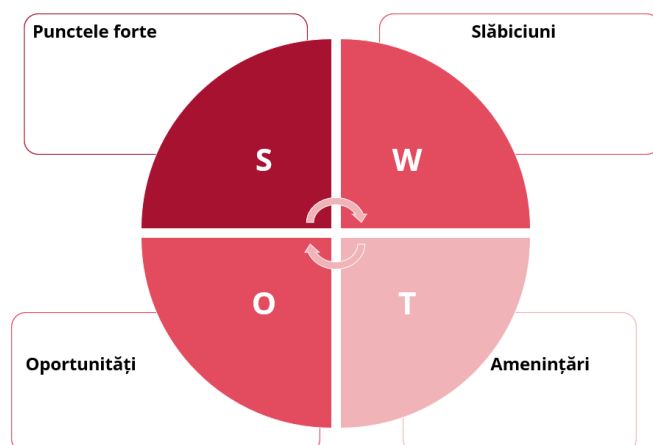
Vedeți mai jos matricea de implicare a principalelor părți interesate:

Matricea Putere-Interes

6 Analiză SWOT

6.1 Punctele forte

- *Tradiția cooperării: România are o istorie de cooperare și solidaritate în comunități, care poate fi exploatată pentru a sprijini inițiativele economiei sociale.*
- *Creșterea interesului pentru economia socială: Conștientizarea și interesul în rândul cetățenilor și organizațiilor față de economia socială este în creștere, oferind potențial de dezvoltare și impact pozitiv.*

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

- *Creșterea nevoii de finanțare alternativă: Cererea de finanțare din surse netradiționale este în creștere, ceea ce poate stimula dezvoltarea microfinanțării și a economiei sociale.*
- *Legislație îmbunătățită: Legislația îmbunătățită referitoare la economia socială oferă un cadru mai favorabil pentru dezvoltarea acestui sector.*
- *Sprijin guvernamental: Guvernul și instituțiile publice încep să ofere mai mult sprijin sectorului economiei sociale prin programe și inițiative specifice.*
- *Resurse naturale și culturale bogate: România dispune de resurse naturale și culturale care pot constitui baza unor întreprinderi durabile din economia socială (de exemplu, turismul rural, prelucrarea tradițională a alimentelor).*
- *Tehnologie și inovare: adoptarea de noi tehnologii poate spori eficiența și impactul inițiativelor de economie socială și de microfinanțare.*

6.2 Slăbiciuni

- *Sensibilitatea la fluctuațiile economice: domeniul economiei sociale din România este încă vulnerabil la schimbările economice, care pot afecta stabilitatea proiectelor de microfinanțare și economie socială. A se vedea mai jos câteva rate ale șomajului:*

Indicator (%) <i>(conform Eurostat - august 2023)</i>	EU	România
Rata șomajului	5,9	5,3
Șomajul în rândul tinerilor	14	22,30
Șomajul în rândul femeilor	6.7	5,2
NEETs	18.6	19.8

- *Nivel scăzut de educație financiară: Lipsa educației financiare poate afecta capacitatea indivizilor și a comunităților de a gestiona corect microfinanțarea și economia socială.*
- *Birocrație și reglementări complicate: Procesele birocratice dificile și reglementările complicate pot face dificilă înființarea și funcționarea întreprinderilor din economia socială.*
- *Concurență limitată: În unele regiuni, concurența redusă poate reduce stimulentele pentru inovare și dezvoltare durabilă în sectorul economiei sociale.*
- *Lipsa infrastructurii dezvoltate: infrastructura pentru microfinanțare și economia socială rămâne subdezvoltată, ceea ce poate limita accesul la serviciile financiare și la sprijinul pentru întreprinderile sociale.*

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

- *Niveluri ridicate de sărăcie și excluziune socială: România se confruntă cu probleme semnificative de sărăcie și excluziune socială, care pot reduce capacitatea populațiilor vulnerabile de a se angaja în activități economice sociale.*

6.3 Oportunități

- *Fonduri europene: Accesul la fonduri europene pentru dezvoltare regională și economie socială oferă oportunități de finanțare pentru proiecte în acest domeniu.*
- *Creșterea cererii de produse și servicii durabile: Creșterea interesului pentru produse și servicii durabile creează oportunități pentru inițiativele economiei sociale.*
- *Colaborări cu sectorul public și privat: Cooperarea cu autoritățile publice și sectorul privat poate sprijini dezvoltarea inițiativelor de economie socială în diferite domenii.*
- *Tehnologie și digitalizare: Utilizarea tehnologiei și digitalizarea pot deschide noi căi pentru a ajunge la beneficiari și în mod eficient.*

6.4 Amenințări

- *Instabilitate economică globală: Evenimente economice globale sau regionale neprevăzute pot afecta capacitatea de a atrage finanțare pentru microfinanțare și economia socială.*
- *Concurență nefavorabilă: Concurența din partea altor tipuri de întreprinderi sau organizații poate afecta viabilitatea proiectelor de economie socială.*
- *Modificări legislative imprevizibile: Modificările frecvente ale legislației sau politicilor pot crea incertitudine pentru mediul de afaceri din economia socială.*
- *Reticența la schimbare: Rezistența la noile modele economice și sociale poate încetini adoptarea și dezvoltarea sectorului economiei sociale.*

Probleme critice și strategii de atenuare:

<i>Problemă critică</i>	<i>Strategie</i>
<i>Lipsa infrastructurii</i>	<i>Dezvoltarea unei infrastructuri solide pentru microfinanțare și economie socială prin parteneriate între organizații guvernamentale, ONG-uri și instituții financiare</i>

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
 Regiunea București Ilfov

Sărăcie și excludere socială	Implementarea programelor de educație financiară și antreprenorială pentru populația vulnerabilă, promovarea cooperativelor sociale și a inițiativelor de incluziune
Reglementare complexă	Colaborarea cu autoritățile guvernamentale pentru simplificarea și armonizarea reglementărilor legate de microfinanțare și economia socială

Perspective de eficiență financiară:

- *Utilizarea tehnologiei:* Adoptarea tehnologiei fintech poate contribui la reducerea costurilor operaționale și la extinderea accesului la serviciile financiare.
- *Diversificarea finanțării:* Căutarea diverselor surse de finanțare, inclusiv parteneriate cu investitori privați, poate crește resursele disponibile pentru dezvoltarea economiei sociale.
- *Monitorizarea impactului:* Implementarea unui sistem de monitorizare și evaluare a impactului poate ajuta la măsurarea eficienței financiare și la adaptarea strategiilor pentru a maximiza rezultatele pozitive.

7 Studii de caz privind inovarea socială în regiune

7.1 Structuri de succes pentru economie socială/ ONG-uri/ microfinanțare

- Ashoka România
- SEED (Centrul Național de Competențe în Inovare Socială)
- AFIN

7.1.1 Ashoka România([LINK](#))

Ashoka identifică și sprijină antreprenorii sociali de top din întreaga lume, învață prin modelele lor de inovare și mobilizează o comunitate globală care adoptă aceste noi cadre pentru a construi "o lume în care fiecare cetățean este un creator al schimbării". La nivel global, Ashoka se concentrează pe trei piloni strategici pentru a accelera schimbarea:

1. *Antreprenoriat social.* Ashoka selectează din întreaga lume antreprenori sociali ce ghidează spre o lume în care fiecare cetățean este un creator al schimbării.
2. *Empatia și tinerii agenți ai schimbării.* Ashoka conduce o mișcare pentru a transforma modul în care tinerii cresc și se dezvoltă, astfel încât să poată reuși într-o lume în continuă schimbare, o lume în care fiecare cetățean trebuie să fie un creator al schimbării. Schimbarea începe cu empatia.

3. *Organizarea pentru schimbare. O lume în care fiecare cetățean are un rol activ în accelerarea impactului, depășirea obstacolelor și a tiparelor, în echipe mixte, fluide și deschise.*

Ashoka a pus bazele domeniului antreprenoriatului social prin identificarea și sprijinirea antreprenorilor sociali de top din lume încă din 1980.

Antreprenorii sociali sunt persoane cu soluții inovatoare la cele mai presante provocări sociale, culturale și de mediu din comunitățile noastre. Ei abordează problemele majore cu ambiție și perseverență și oferă idei noi pentru schimbări sistemice.

ASHOKA FELLOWS ([LINK](#))

Aceștia au un impact direct asupra vieții a milioane de oameni din întreaga lume.

Ei oferă exemple, idei și cunoștințe care pot servi drept ghid în noua lume în care "fiecare cetățean este un agent al schimbării".

Continuând să-și dezvolte rețeaua în continuă creștere – oferind sprijin financiar, logistic și de cunoștințe pentru mai mult de 3.800 de lideri ai schimbării din 93 de țări – Ashoka se străduiește să împărtășească cetățenilor înțelepciunea antreprenorilor sociali de top. Antreprenorii sociali Ashoka servesc drept modele pentru alții și oferă acele secrete "cum să" care permit indivizilor, organizațiilor și societăților să prospere într-o lume a schimbărilor rapide.

În România, din 2017, Ashoka creează un ecosistem în care inovatorii sociali pot crește într-un mediu în care cadrul legal și social permite ca munca lor să devină vizibilă. Ashoka sprijină planurile lor de schimbare socială prin transfer de cunoștințe, parteneriate strategice, mentorat și instrumente specifice.

Ashoka susține că antreprenorii sociali din întreaga lume dezvoltă modele puternice de afaceri pentru rezolvarea problemelor sociale.

Cel mai mare obstacol cu care se confruntă mulți antreprenori sociali pentru a-și extinde afacerea este accesul la finanțare. Aceștia au nevoie de capital sub formă de împrumuturi inițiale și finanțare inițială, precum și de acces la linii de credit favorabile. Cu toate acestea, mulți antreprenori sociali nu știu cum să acceseze finanțarea, chiar și cei care gestionează modele viabile și cu impact ridicat de afaceri sociale. Mulți antreprenori nu știu cum să dezvolte modelul de afaceri potrivit care combină un model de afaceri cu o misiune socială.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

Ashoka România se angajează să creeze o societate în care toată lumea poate contribui. Pentru aceasta, antreprenorii sociali sunt susținuți constant în România, actori esențiali pentru o societate a creatorilor schimbării.

Antreprenorii sociali au nevoie de un ecosistem financiar social sănătos. Aceasta înseamnă un sector financiar și un sector public care pot aloca bani acolo unde există valoarea socială reală, prin instrumente monetare și financiare adecvate.

Ashoka își propune să sprijine construirea unui ecosistem financiar social sănătos, care să permită pe termen mediu-lung eliminarea problemei accesului la finanțare pentru actualii sau potențialii antreprenori sociali.

Conform analizelor Ashoka, ecosistemul românesc de Întreprinderi Sociale și economie socială se află într-un stadiu incipient de dezvoltare. Această etapă este dovedită de 3 elemente esențiale:

- *Cadrul legislativ recent, stabilit prin legea 219/2015, care stabilește o distincție clară între întreprinderile sociale și întreprinderile sociale de inserție și recunoaște un sector deja existent, compus în mare parte din asociații și fundații (mai mult decât cooperative sau modele hibride) cu obiective sociale și guvernare democratică.*
- *Lipsa unor date cuprinzătoare privind întreprinderile sociale: diferență netă în numărul de facto al întreprinderilor sociale și al întreprinderilor sociale recunoscute oficial înregistrate în Registrul Național al Întreprinderilor Sociale. Se estimează că peste 15 000 de noi antreprenori sociali acreditați și peste 1 500 de întreprinderi sociale vor fi create și sprijinite pentru o perioadă cuprinsă între 12 și 18 luni din fonduri UE, fără o strategie care să le sprijine creșterea și fără un instrument de punte financiară care să le asigure sustenabilitatea.*
- *Constrângerea identităților și a diversității. Dezbateră publică, în ciuda legislației din 2015, este încă oarecum limitată la incluziunea grupurilor vulnerabile în activitatea la nivel de politică națională, dar dinamică și transformatoare la nivel local. Întregul potențial al întreprinderilor sociale rămâne neatins, cu excepția proiectelor axate pe incluziunea lucrătorilor Întreprinderi sociale*

În acest context, Ashoka România derulează SoFIA – Social Finance Alliance for Romania, un program integrat care își propune să acționeze ca un catalizator pentru dezvoltarea ecosistemului de finanțare socială din România. SoFIA oferă instrumente și sprijin atât pentru partea cererii, cât și pentru partea ofertei de finanțare socială: 20 de întreprinderi sociale vor trece printr-un program de formare în investiții cu îndrumare din partea mentorilor internaționali și naționali și, în același timp, investitorii privați și publici activi în

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

România vor participa la cursuri de impact social. Această abordare integrată își propune să creeze o comunitate care să contribuie la crearea unui instrument financiar cu impact social în România.

Inițiativa își propune să dezvolte capacitatea a cel puțin 60 de părți interesate ale pieței de finanțare socială din România și să proiecteze și să creeze condiții pentru lansarea a cel puțin unui instrument financiar pentru întreprinderile sociale românești. Viziunea SoFiA a devenit realitate printr-un parteneriat internațional cu experiență și abilități complementare. SoFiA dorește să pună bazele accelerării mediului financiar social într-un mod durabil. Rezultatele și învățămintele desprinse în urma acestui efort vor fi transpuse în modalități strategice de realizare a acestui obiectiv principal de facilitare a accesului la finanțare.

7.1.2 Centrul Național de Competență în Inovare Socială - România

Centrul Național de Competență pentru Inovare Socială este o inițiativă care sprijină antreprenorii sociali din România, sprijină organizațiile, cercetătorii în domeniul inovării sociale, factorii de decizie și funcționarii publici să colaboreze pentru implementarea cu succes a viitoarelor proiecte FSE+ în domeniul inovării sociale. Actorii implicați vor colabora pentru a crea o infrastructură publică deschisă care să faciliteze navigarea proceselor din sistemul public de inovare socială prin promovarea accesului la instrumente și cunoștințe care facilitează implementarea proiectelor antreprenoriale la nivel local.

Centrul Național de Competență în domeniul Inovării Sociale a fost dezvoltat de funduri-structurale.ro – consolid8.ro, împreună cu alți 15 parteneri internaționali în cadrul proiectului SEED – Dezvoltarea Ecosistemului de Inovare Socială.

Proiectul este finanțat de Comisia Europeană și prevede crearea unor centre naționale de competență pentru inovare socială în România, Italia, Slovenia și Grecia. SEED face parte dintr-o inițiativă internațională prin care, alături de alte 5 astfel de proiecte, vor fi înființate Centre similare în 25 de țări europene. Împreună cu parteneri internaționali, Centrul Național de Competență pentru Inovare Socială din România face parte dintr-un ecosistem transnațional de schimb de cunoștințe care își propune să identifice soluții inovatoare care să răspundă nevoilor locale. Actorii implicați vor colabora pentru a identifica soluții adecvate și își vor împărtăși experiențele și expertiza cu privire la diferite metode de lucru care s-au dovedit a fi de succes sau care ar trebui evitate în procesul de creare și implementare a proiectelor în domeniul inovării sociale. Datorită caracterului său transnațional, Centrul

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

facilitează utilizarea instrumentelor și transferul de know-how și competențe din țările cu tradiție în inovarea socială către actorii publici și privați locali.

Centrul Național de Competențe pentru Inovare Socială este o abordare complementară inițiativei SOFIA – Social Finance Alliance for Romania, în cadrul acestor modele de bune practici europene în utilizarea instrumentelor financiare pentru antreprenorii sociali vor fi preluate și adaptate pieței românești și vor fi prevăzute programe de pregătire investițională pentru organizațiile cu scop social.

SEED este unul dintre cele șase proiecte sprijinite de Comisia Europeană pentru a înființa centre naționale de competență pentru inovare socială în întreaga UE. Pe parcursul a doi ani (mai 2021 – mai 2023), organizațiile de inovare socială, centrele de cercetare, autoritățile de management ale FSE și alți parteneri proiectează și dezvoltă centre de competență care pot ajuta țările lor să promoveze inovarea socială, inclusiv cu finanțare din FSE+ și alte programe ale UE.

Obiectivul specific al SEED este de a stimula și sprijini înființarea a 4 Centre de Competență pentru Inovare Socială în Italia, Grecia, România și Slovenia, unde cercetătorii, practicienii, factorii de decizie și funcționarii publici vor colabora pentru a crea infrastructuri publice și deschise capabile să ajute autoritățile naționale de management FSE să utilizeze mai bine fondurile FSE+ pentru abordarea principală a inovării sociale ca abordare a inovării sectorului public la provocările societății.

Pentru a atinge aceste obiective, SEED, având în vedere nevoile prioritare ale autorităților de management ale FSE, va implica, construi și conecta actorii din domeniul inovării sociale din: Italia, Grecia, Slovenia și România cu ecosisteme diversificate pentru a proiecta și implementa Centre de Competență în Inovare Socială bazate pe 4 priorități / provocări pentru întregul consorțiu și, respectiv, pentru fiecare țară. Acestea sunt:

- Italia: Sprijină autoritatea FSE în abordarea inovării sociale ca motor al inovării în sectorul public.*
- Grecia: Sprijină autoritatea FSE pentru recunoașterea, reconectarea și instituționalizarea inovării sociale.*
- Slovenia: Sprijină autoritatea FSE pentru promovarea culturii inovării sociale digitale.*
- România: Sprijină autoritatea FSE în utilizarea inovării sociale pentru dezvoltarea comunităților locale.*

Pentru a asigura echilibrul între prioritățile FSE naționale și abordarea colaborativă între partenerii consorțiului, SEED prevede exploatarea unei metodologii comune cu o abordare

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

bazată pe contexte locale și priorități naționale, utilizând un proces iterativ de înțelegere a nevoilor și provocărilor locale.

7.1.3 AFIN ([LINK](#))

AFIN este prima instituție financiară nebancaară (IFN) din România, cu capital românesc, care oferă soluții financiare alternative dedicate sectorului economiei sociale. Instituția își propune să faciliteze accesul la finanțare al operatorilor economici cu impact social din România care au trecut de faza de start-up și au nevoie de resurse de capital pentru a se dezvolta. Câteva dintre obiectivele AFIN sunt:

- *Să fim parteneri de încredere ai operatorilor economici cu impact social.*
- *Să-i însoțescă pe tot parcursul călătoriei lor antreprenoriale cu sfaturi specializate.*
- *Sprrijinirea cu resurse financiare și non-financiare a antreprenorilor sociali cu viziune de susținere a inovării sociale.*
- *Pentru a crește binele în cadrul comunității.*

Ajutându-le să crească, ele devin adevărate motoare sociale, generând locuri de muncă, integrând persoanele defavorizate, sporindu-le veniturile și ale comunităților lor, contribuind astfel la o societate incluzivă și echitabilă. Ca viziune, AFIN dorește să fie prima opțiune pentru antreprenorii sociali care au nevoie de finanțare pentru dezvoltarea proiectelor sociale și de mediu, contribuind astfel la succesul lor în sectorul economiei sociale. Intenționează să investească în oameni, idei și proiecte pentru a contribui la dezvoltarea economiei sociale, incluziune și eradicarea sărăciei.

Valorile AFIN:

- *Impact. AFIN este o instituție financiară nebancaară construită de antreprenori sociali pentru antreprenori sociali, care oferă soluții alternative de finanțare pentru proiecte în slujba mediului și a comunității. Activitatea AFIN aduce valoare adăugată societății și va crea un impact măsurabil.*
- *Inovație. Nevoile specifice ale antreprenorilor sociali sunt înțelese și vor fi oferite instrumente financiare inovatoare adaptate specificului și misiunii clienților. Inovarea socială care aduce valoare adăugată altora va fi încurajată și finanțată.*
- *Responsabilitate. Resursele puse la dispoziție de investitori și partenerii AFIN sunt gestionate în mod responsabil. Riscurile sunt asumate în mod inteligent și responsabil, pe baza unor date și informații concrete și verificabile, utilizând atât indicatori de impact financiar, cât și social.*

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

- *Integritate. Transparența și integritatea sunt elemente cheie în activitatea AFIN. Munca în echipă, încrederea reciprocă și parteneriatele puternice sunt puse în centrul acțiunilor AFIN.*
- *Educație reciprocă și continuă. AFIN este în permanență deschisă învățării - de la clienți și parteneri, de la rețelele europene în care operează. AFIN crede în puterea educației de a modela viitorul și de a crește liderii sociali prin efort susținut pe termen lung. Lecțiile învățate din activitatea curentă vor fi transmise mai departe prin programe de educație financiară și consultanță de specialitate.*
- *Adaptabilitate. Antreprenorii sociali au nevoie de produse personalizate pentru a putea accesa finanțare. AFIN răspunde nevoilor pieței oferind produse adaptate și cât mai accesibile acestora, la standarde europene.*

AFIN este prima instituție financiară nebancaară din România, cu capital privat, dedicată exclusiv sectorului economiei sociale, fiind totodată prima instituție financiară nebancaară din România certificată ca Întreprindere Socială. AFIN are 170 de membri fondatori, persoane fizice și juridice, peste 70% fiind implicați direct în economia socială.

Decizia de înființare a AFIN a fost luată în contextul lipsei accesului la finanțare pentru operatorii economici din domeniul economiei sociale, în special după faza de start-up, lipsa produselor financiare dedicate operatorilor economici din domeniul economiei sociale în faza de creștere și lipsa sprijinului pe perioada creditului.

Identificând o posibilă soluție, în anul 2021, trei parteneri naționali și internaționali din domeniul economiei sociale și dezvoltării durabile comunitare și-au unit eforturile și experiența pentru a înființa o instituție finanțatoare dedicată exclusiv economiei sociale. Eforturile lor au câștigat sprijin financiar nerambursabil din partea Comisiei Europene, oferind experiență tehnică și finanțare pentru etapele incipiente de dezvoltare.

AFIN și-a început activitatea de creditare în aprilie 2023.

În ceea ce privește finanțarea operatorilor economici din domeniul economiei sociale, AFIN a identificat cele mai importante bariere în calea creditării întreprinderilor sociale precum:

- *Lipsa unor criterii de eligibilitate specifice/relevante pentru antreprenorii sociali.*
- *Lipsa garanțiilor/garanțiilor pentru împrumuturi.*
- *Cunoștințe insuficiente în pregătirea planurilor de afaceri/proiecțiilor financiare solicitate de instituțiile financiare.*

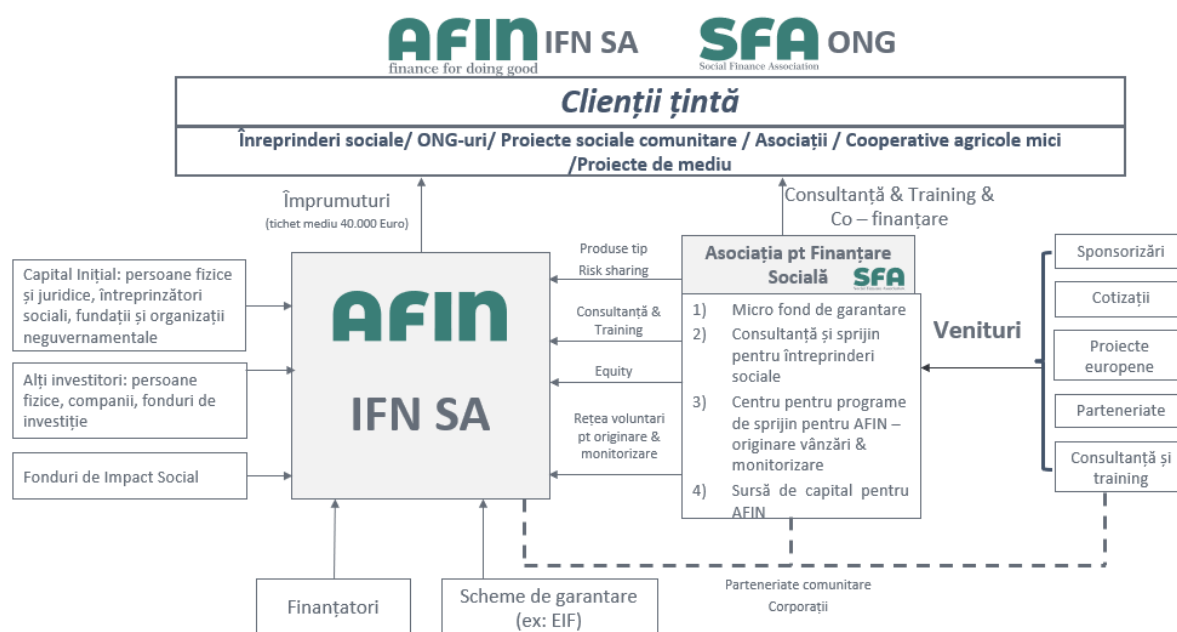
- Risc de credit mai mare perceput de instituțiile de creditare (credibilitate scăzută din cauza unui istoric de creditare pe termen scurt sau inexistent, lipsa de experiență în estimarea capacității de rambursare etc.).

Servicii și produse oferite de AFIN:

- Credite – accesibile și personalizate, pentru capital de lucru, investiții sau punte pentru refinanțarea proiectelor cu fonduri europene, cu o valoare medie la început de aproximativ 100.000 lei și o durată cuprinsă între 1 și 5 ani.
- Educație financiară - pentru a consolida cunoștințele financiare ale antreprenorilor sociali, pentru întocmirea documentației de credit.
- Asistența specializată - pentru identificarea surselor de finanțare, pentru dezvoltarea afacerii, creșterea sustenabilității și potențialului social al afacerii.

AFIN își propune să vină cu o nouă abordare a politicilor de finanțare, adaptate specificului economiei sociale. Analiza care va conduce la decizia de creditare va lua în considerare atât viabilitatea economică și financiară a proiectului, cât și indicatorii de impact social și/sau de mediu specifici operatorilor din acest sector. Vedeți mai jos modelul lor operațional integrat.

MODEL OPERAȚIONAL INTEGRAT

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

7.2 Exemple de proiecte de succes, modele inovatoare:

- Organizația umanitară Concordia
- Fundația "Alături de voi" România

7.2.1 Organizația Umanitară Concordia (LINK)

Organizația Umanitară CONCORDIA este o organizație neguvernamentală internațională, independentă, cu o istorie de 30 de ani în România, a cărei misiune este de a sprijini (re)integrarea (socială, familială, școlară și profesională) a copiilor, tinerilor și familiilor aflate în dificultate și orientarea acestora către o viață independentă și autonomă.

La început, organizația a oferit servicii de plasament și adăpost pentru copiii străzii, dezvoltând ulterior proiecte de viață independentă, educație vocațională și consiliere profesională, proiecte de angajare, centre de zi și întreprinderi sociale. Proiectele CONCORDIA se desfășoară în București, județul Prahova (Ploiești și Ariceștii Rahtivani) și județul Dâmbovița (comuna Odobești) și se adresează anual unui număr de peste 3.000 de persoane:

- Centre de îngrijire de 3 zile pentru copii și familii.
- 4 case de tip familial.
- 1 cămin protejat pentru persoane adulte cu dizabilități.
- 2 Locuințe sociale.
- 1 școală de meserii.
- 1 școală primară.
- servicii de job coaching.
- 1 centru de tranzit.
- 2 întreprinderi de economie socială: Brutăria CONCORDIA și Hostelul pentru pâine și mic dejun.

Organizația umanitară CONCORDIA, prin Academia CONCORDIA, a devenit în 2017 furnizor autorizat de programe de formare, dezvoltând produse menite să crească calitatea intervențiilor sociale din România: manager în servicii sociale, practician specialist în servicii sociale și supervisor în servicii sociale. Academia CONCORDIA este un Centru internațional pentru creșterea capacității profesioniștilor din domeniul serviciilor sociale, socio-medicale și socio-educative, oferind programe de formare și servicii integrate de suport.

Organizația umanitară CONCORDIA a dezvoltat două Întreprinderi Sociale în România: Brutăria CONCORDIA și Hostelul Pâine și Mic dejun. Prin aceste proiecte, tinerii din medii

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

defavorizate, comunități sărace, Centre de plasament sau care au crescut în proiectele organizației își dezvoltă abilitățile și primesc experiența necesară pentru piața muncii.

Brutăria Concordia

Brutăria Concordia a început într-un mic atelier din satul Ariceștii Rahtivani, județul Prahova, unde Andreas Resch, voluntar austriac, a organizat un atelier de panificație pentru copii de toate vârstele în Centrul rezidențial. Ceea ce a fost inițial o activitate suplimentară, a devenit în curând o posibilitate clară pentru unii copii și tineri că ar putea fi o ocupație a viitorului.

Pregătirea tinerilor pentru diversele etape de fabricație – de la modelarea aluatului la pâinea coaptă – a demonstrat că există o nevoie inerentă pentru un loc în care să aibă șansa de a se pregăti pentru munca pe care doreau să o facă, descoperindu-și potențialul și dezvoltându-se profesional și social. Brutăria CONCORDIA s-a născut la intersecția dintre împlinirea unei idei și realizarea unei nevoi crescânde.

Brutăria activează în domeniul producției de produse naturale (pâine și patiserie) bazate pe rețete tradiționale create de brutari români și austrieci. Brutăria CONCORDIA are două obiective:

- 1. Obiectivul social este integrarea socio-profesională a tinerilor din medii defavorizate. Înființarea brutăriei a avut drept scop crearea unui impact social pe termen lung asupra tinerilor care, după absolvirea cursului de brutar și obținerea diplomei de calificare, au fost angajați temporar în întreprindere. Aceștia au fost doi pași importanți care i-au pregătit și echipat cu cunoștințele și abilitățile necesare pentru a obține un loc de muncă pe piața liberă.*

Brutăria CONCORDIA este un loc de educație și formare pentru a lucra într-o brutărie pe piața liberă.

- 2. Obiectivul afacerii este de a genera profit care va fi folosit pentru a sprijini formarea altor tineri din medii defavorizate și care au nevoie de sprijin.*

Mai multe detalii și un studiu de impact al proiectului pot fi accesate [AICI](#)

Hostel Pâine și mic dejun

Hostelul Pâine și mic dejun din București este o inițiativă de economie socială care oferă locuri de muncă pentru 7 tineri sprijiniți de organizația umanitară CONCORDIA și 10 locuri pentru stagii de practică și internship.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

Cu un venit de 137.342 lei în 2021, Hostelul Pâine și Mic dejun a găzduit 1.977 de persoane și are un scor de 9,3 pe platforma Booking.com. Toate sumele generate de activitatea sa sprijină proiectele sociale dezvoltate de Organizația CONCORDIA.

Mai multe detalii pot fi găsite [AICI](#).

7.2.2 Fundația "Alături de Voi" România ([LINK](#))

Fundația "Alături de Voi" Romania (ADV) este o organizație non-guvernamentală de tip Întreprinderea socială de inserție, înființată în februarie 2002 de Holt International Children's Service USA, a cărei misiune este incluziunea persoanelor cu dizabilități și a altor grupuri vulnerabile.

Fundația "ADV" România (ADV) este un promotor recunoscut al economiei sociale, atât în România, cât și la nivel internațional:

- A contribuit la lansarea Legii economiei sociale și a normelor de reglementare din România.*
- A dezvoltat cea mai mare întreprindere socială din țara noastră – UtilDeco – un model de bune practici recunoscut de Comisia Europeană și EY Social Antreprenorul anului 2016*
- A contribuit la dezvoltarea Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social în Republica Moldova 2021-2025*

În România, ADV a implementat peste 90 de proiecte de economie socială, cu peste 180.000 de beneficiari, investind aproximativ 35 de milioane de euro în comunitate.

Accelerator de Întreprinderi Sociale în Regiunea Nord-Est ([Link](#))

Proiectul "Acceleratorul de Întreprinderi Sociale în Regiunea Nord-Est" a fost implementat de Fundația "Alături de Voi" România, fiind cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Implementarea s-a desfășurat în perioada 26.07.2019 – 25.07.2022 la nivelul Regiunii Nord-Est și a avut o valoare contractată de 13.772.760,34 lei.

Proiectul a urmărit înființarea unui număr minim de 21 de Întreprinderi Sociale în Regiunea de Dezvoltare Nord-Est, ca soluție durabilă pentru reducerea disparităților sociale, combaterea sărăciei și crearea de locuri de muncă incluzive pentru persoanele aparținând grupurilor dezavantajate.

De asemenea, printre obiectivele proiectului se numără:

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

- Informarea a cel puțin 10.000 de persoane din Regiunea Nord-Est a României cu privire la oportunitatea de a dezvolta entități de economie socială în comunitate și de a dezvolta produse și servicii care să contribuie la reducerea disparităților sociale și crearea de locuri de muncă incluzive.
- Creșterea competențelor profesionale în domeniul economiei sociale pentru mai multe 105 persoane din Regiunea Nord-Est a României, în vederea înființării și dezvoltării Întreprinderilor Sociale.
- Dezvoltarea unui număr minim de 21 de Întreprinderi Sociale în Regiunea Nord-Est a României, în mediul urban și rural, atât în perioada de implementare a proiectului, cât și în perioada de sustenabilitate.
- Crearea unei rețele de sprijin și dezvoltare a economiei sociale și conectarea acestora cu alte comunități și actori relevanți la nivel național sau la nivelul altor state membre ale UE.

Exemple de întreprinderi sociale înființate și funcționale:

- Asociația Edu Play - Educație prin joacă
- Posh Academy - Salon de frumusețe
- Anti-cafea umană

Asociația Edu Play - Educație prin joacă

Misiunea proiectului este de a ghida fiecare copil să-și exploreze talentele, prin activități artistice, științifice, sportive, de comunicare și de relaționare, să învețe și să ghideze copiii vulnerabili să se integreze în comunitate.

Impactul social este major, dar se va vedea în timp, pentru că copiii de azi vor fi viitorul de mâine.

Crearea unui mediu sănătos în care toți copiii să poată învăța și dezvolta prin practică, explorare și joc, fiecare copil descoperindu-și propria identitate și dezvoltându-și o imagine de sine pozitivă, ambele acțiuni care vor contribui la evoluția lor armonioasă. Modul în care sunt educați va face diferența în viitor. Copiii sunt legătura care poate ajuta, de asemenea, la educarea părinților. În programul "După școală", copiii sunt învățați să gândească liber, să protejeze mediul înconjurător, să respecte și să fie respectați.

Produse și servicii oferite:

- Serviciu de îngrijire și educație a copiilor după școală pentru copii cu vârsta cuprinsă între 6-12 ani.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

- Mic dejun, prânz, transport, cursuri opționale de inițiere lingvistică, cursuri de dezvoltare personală, origami, croitorie-tricotaje, pictură. În plus, ei pot alege, de asemenea, pentru cursuri de Karate, șah, dans, IT.

Posh Academy - Salon de frumusețe

Misiunea POSH ACADEMY este de a deveni o combinație unică de academie de formare și coafor profesionist, oferind persoanelor defavorizate sau persoanelor din grupuri vulnerabile șansa de a se integra pe piața muncii ca urmare a absolvirii acestui training. POSH Academy aduce schimbare în comunitate prin:

- Acordarea de burse sociale persoanelor defavorizate sau persoanelor din grupuri vulnerabile.
- Oferirea gratuită de servicii gratuite de tunsoare și coafare persoanelor defavorizate sau persoanelor din grupuri vulnerabile înainte de a participa la interviurile de angajare.
- Dezvoltarea competențelor profesionale ale tinerilor din școlile profesionale prin participarea la stagii de practică în salon pe o perioadă de 3 luni.

Produse și servicii oferite:

- Servicii de frizerie și cursuri de formare în domeniu.
- Servicii gratuite de coafură pentru persoanele din grupurile vulnerabile care doresc să se angajeze.
- Coaching pentru interviu.

Humans AntiCafe

Este un spațiu în care poți găsi simultan: facilități de co-working, hub de dezvoltare personală și profesională, evenimente culturale, creative și de relaxare, sprijin pentru producătorii locali și proiecte de contribuții sociale.

Humans AntiCafe funcționează cu convingerea că toți oamenii au potențialul de a se dezvolta, indiferent de mediul din care provin și de situația lor actuală, bio-psiho-socială. Ei au șansa să se dezvolte în acest hub, iar clienții business sunt încurajați să contribuie la dezvoltarea persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile.

Humans Anticafe aduce schimbare în comunitate prin:

- Oferă șansa de a obține un loc de muncă.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

- Oferă condițiile pentru crearea de parteneriate pentru deschiderea afacerilor; Toate acestea prin sesiuni individuale, de coaching de echipă, terapie și sesiuni de mentorat.
- Promovează un stil de viață sănătos.
- Descurajează consumul de plastic și promovează reciclarea prin colectarea separată a deșeurilor.
- Susținerea și promovarea artiștilor locali.

Produse și servicii oferite:

- Acces la spațiul de lucru.
- Închiriere sala evenimente.
- Sesiuni de coaching, mentorat și terapie, individuale și de grup.

8 Microfinanțare sustenabilă, adaptată exigențelor viitorului

8.1 Previziuni și politici/servicii pentru viitor.

Sustenabilitatea microfinanțării pe termen lung în Europa și România este o problemă complexă și multidimensională, care implică aspecte financiare, sociale, economice și instituționale.

Sustenabilitatea pe termen lung a microfinanțării depinde de mai mulți factori, cum ar fi: capacitatea instituțională și managerială a organizațiilor de microfinanțare (OMF), nivelul cererii și ofertei de servicii financiare pe piața țintă, calitatea portofoliului de credite și rata de recuperare, accesul la surse de finanțare diversificate și stabile, cadrul juridic și de reglementare adecvat și favorabil, impactul social și economic al activităților de microfinanțare asupra beneficiarilor și comunităților acestora; etc.: OMF, autorități publice, bănci comerciale, fonduri europene, organizații internaționale, organizații neguvernamentale, universități, cercetare etc.

De asemenea, este necesar să se promoveze bunele practici și să se încurajeze inovarea și cooperarea în domeniul microfinanțării.

În cele din urmă, este esențial să ne concentrăm asupra evaluării impactului social și economic al microfinanțării și asupra comunicării eficiente a beneficiilor acesteia către societate.

În Europa, microfinanțarea a cunoscut o creștere semnificativă în ultimii ani ca răspuns la criza economică și financiară care a afectat în special segmentele cele mai defavorizate ale populației.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

În același timp, microfinanțarea se confruntă cu provocări majore, cum ar fi concurența acerbă pe piața financiară, costurile ridicate de operare și monitorizare, dificultatea de a măsura impactul social și de a raporta rezultatele, presiunea de a găsi un echilibru între sustenabilitatea financiară și cea socială etc.

În România, microfinanțarea se află încă într-un stadiu incipient de dezvoltare, cu un mare potențial, dar și cu mai multe obstacole.

Potrivit unui studiu realizat de Rețeaua Europeană de Microfinanțare în 2019, România se situează pe locul 18 din 28 de țări europene în ceea ce privește numărul total de clienți activi în domeniul microcreditelor (aproximativ 40.000) și pe locul 20 în ceea ce privește volumul total al portofoliului de microcredite (aproximativ 150 de milioane de euro).

Principalele bariere identificate în dezvoltarea microfinanțării în România sunt:

- lipsa unei strategii naționale coerente și integrate pentru sectorul microfinanțării
- cadrul juridic și bugetar ambiguu și restrictiv pentru organizațiile de asistență macrofinanciară
- acces limitat la finanțare pentru organizațiile de asistență macrofinanciară
- nivel scăzut de educație financiară și cultură antreprenorială în rândul populației țintă etc.

Pentru a asigura sustenabilitatea pe termen lung a microfinanțării în Europa și România, este necesară o abordare holistică și participativă, care să implice toți actorii relevanți: furnizori de microfinanțare, autorități publice, bănci comerciale, fonduri europene, organizații internaționale, organizații neguvernamentale, universități, cercetare etc.

De asemenea, este necesar să se promoveze bunele practici și să se încurajeze inovarea și cooperarea în domeniul microfinanțării.

În cele din urmă, este esențial să ne concentrăm asupra evaluării impactului social și economic al microfinanțării și asupra comunicării eficiente a beneficiilor acesteia către societate.

8.2 Idei de sustenabilitate

- Îmbunătățirea vizibilității și înțelegerii economiei sociale de către comunitatea de finanțare poate aduce investitori mai mulți și mai bine informați.
- Diversificarea ofertei financiare: produse dedicate fiecărei etape de dezvoltare a Întreprinderilor Sociale – credite, garanții, instrumente financiare de investiții – capitaluri proprii, obligațiuni, etc.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

- *Sprrijin pentru dezvoltarea intermediarilor, stimulente pentru investiții și o mai bună reglementare și facilități pentru investitori în acest domeniu.*

9 Concluzii

*9.1 Analiza decalajelor – vulnerabilități și factori favorizanți ai microfinanțării
În România, dezvoltarea în creștere a întreprinderilor sociale se confruntă cu mai multe constrângeri, vulnerabilități:*

- 1. Deși recunoscute prin lege, întreprinderile sociale nu primesc suficient sprijin din partea autorităților publice centrale și locale.*

Schemele de sprijin public limitate oferă în principal investiții prin finanțare europeană, concepute de sus în jos de către guvern.

Cadrul legislativ în sine oferă un astfel de factor limitativ. Legea 219/2015 privind economia socială oferă o perspectivă limitată pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale, concentrându-se doar pe întreprinderile sociale pentru integrarea în muncă, adică întreprinderile sociale pentru inserție socială. Legea se referă la incluziunea socială, neglijând toate celelalte roluri potențiale ale întreprinderilor sociale în societate.

- 2. Lacunele din cadrul juridic/politic reprezintă o constrângere majoră pentru dezvoltarea acestora.*

Modificările legislative care au urmat adoptării Legii 219/2015 frânează funcționarea multor întreprinderi sociale, precum și mecanismele de coordonare a politicilor. De exemplu, OUG 60/2017, elimină avantajele fiscale pentru atelierele meșteșugărești protejate. Această situație specifică demonstrează lipsa unei abordări strategice a dezvoltării întreprinderii sociale, în favoarea intervențiilor ad-hoc.

Politicile guvernamentale de ocupare a forței de muncă consideră întreprinderile sociale ca un instrument, deși într-un sens foarte restrâns. Politicile nu percep încă întreprinderile sociale ca pe un sector important, condus de cetățeni, care identifică și dezvoltă soluții sistemice inovatoare și eficiente pentru a aborda problemele societății.

- 3. Un alt element de constrângere se referă la dificultățile guvernului de a elabora și implementa politici eficiente.*

Nu există un cadru politic real care să încurajeze sau să sprijine dezvoltarea întreprinderilor sociale. Slaba înțelegere a potențialului întreprinderilor sociale se reflectă în politicile de la

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

nivelul administrației locale și centrale, care nu au aplicat suficient măsurile de stimulare prevăzute de textul legii.

Stimulentele fiscale limitate rămân, de asemenea, mai degrabă legate de scopul non-profit al formei juridice a întreprinderii sociale. Finanțarea publică, cu excepția câtorva scheme de granturi FSE specifice, nu favorizează întreprinderile sociale în comparație cu restul operatorilor economici. Legea achizițiilor publice menționează ca Autoritatea Contractantă are dreptul de a include cerințe speciale în documentația de achiziție dacă acestea se aliniază prevederilor europene. Până în prezent, nu există nicio raportare cu privire la punerea în aplicare a noilor dispoziții legale privind contractul rezervat.

Opinia publică evaluează critic gestionarea administrativă a fondurilor UE alocate întreprinderilor sociale din România. Întârzierile în lansarea programelor de finanțare în perioada anterioară de raportare și împingerea perioadei de implementare la maximum obligă inutil întreprinderea socială solicitantă să implementeze proiecte într-o perioadă foarte scurtă, ceea ce afectează grav rezultatele. De asemenea, o anumită lipsă de claritate a autorităților publice cu privire la ce sunt întreprinderile sociale și care este scopul are un impact major asupra modului în care sunt elaborate ghidurile pentru obținerea și implementarea programelor de granturi guvernamentale. Întreprinderile sociale de succes care nu sunt neapărat interesate de integrarea în muncă par ignorate sistematic.

În ciuda nevoii crescânde de servicii sociale și investiții guvernamentale în reforma serviciilor sociale, inovarea și antreprenoriatul în acest sector sunt limitate. Întreprinderile sociale din România sunt incluse în pachetul de politici pentru modernizarea sistemului de protecție socială, deși rămân într-o poziție marginală care ignoră potențialul de a aborda provocări sociale, economice și de mediu complexe.

4. Un alt obstacol financiar (pe lângă lipsa finanțării publice) provine și din împrumuturile și garanțiile guvernamentale neimplementate.

Interesul Guvernului trebuie să crească în facilitarea accesului întreprinderilor sociale la capital privat, prin împrumuturi garantate sau stimulente pentru potențialii investitori.

Ecosistemul întreprinderilor sociale este foarte fragil. Cele câteva rețele și mecanisme de sprijin sunt în mare parte organizate pentru situații și evenimente punctuale. Această slăbiciune a rețelelor existente și cooperarea scăzută între întreprinderile sociale active sunt considerate unul dintre factorii care explică capacitatea lor slabă de advocacy în România. În plus, disponibilitatea redusă a serviciilor publice și private, cum ar fi incubatoarele de

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

formare, îndrumarea, mentoratul și consultanța, afectează dezvoltarea și extinderea întreprinderilor sociale.

5. O altă constrângere semnificativă este lipsa de conștientizare și înțelegere a întreprinderii sociale de către public și autoritățile publice.

Termenul "social" se referă la activități caritabile și integrarea în muncă a persoanelor vulnerabile, iar publicul nu îl asociază cu antreprenoriatul. Întreprinderile sociale de succes rămân puțin cunoscute sau înțelese de public.

Există, de asemenea, mai mulți factori favorizanți pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale din România.

1. Un factor favorizant major derivă din efectul declanșator al politicilor și granturilor UE, care este observat la diferite niveluri.

Pe de o parte, UE a promovat un cadru conceptual armonizat (definiții, exemple de politici de succes, strategii și documente UE). Pe de altă parte, mai multe oportunități de finanțare se bazează pe granturi UE. În acest context, autoritățile române investesc mai mult în calitatea dezvoltării și implementării programelor publice (PEO și PIDS).

Programele de sprijin public mai bine concepute și implementate pentru Întreprinderile Sociale vor îmbunătăți rezultatele investițiilor cu fonduri europene în Întreprinderile Sociale din România.

2. Inițiativele private au influențat, de asemenea, dezvoltarea întreprinderilor sociale.

Cooperarea și inovarea transfrontalieră și interregională ar putea determina în mare măsură dezvoltarea ecosistemului întreprinderilor sociale din România.

Accesul la rețelele europene de cercetare și practică, programele de schimb și vizitele de studiu au stimulat inovarea și reformele sociale în multe domenii ale activității întreprinderilor sociale.

În cele din urmă, programele educaționale specifice care se ocupă de antreprenoriat și management social au acționat ca un facilitator în ecosistem. Ei au identificat și au redus un decalaj educațional între diferite categorii de public: factori de decizie politică, public, studenți și practicieni.

9.2 Relația dintre microfinanțare și economia socială

Accesul la finanțare a fost identificat ca o pârghie politică esențială în construirea ecosistemelor pentru întreprinderile sociale de către Comitetul Economic și Social European,

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) și Grupul de experți privind antreprenoriatul social al Comisiei Europene.

Întreprinderile sociale sunt entități care urmăresc în primul rând o misiune socială în desfășurarea activității lor comerciale. Pentru a începe, a opera și a se extinde, aceștia caută finanțare de la diverși furnizori, inclusiv sectorul public, fundații filantropice, investitori de impact, precum și instituții financiare de vârf.

Cu toate acestea, întreprinderile sociale se confruntă adesea cu bariere în acest proces, mai mult decât întreprinderile clasice, capitaliste, clasice bazate pe investitori. De exemplu, este posibil ca acestea să nu îndeplinească toate criteriile de finanțare predefinite stabilite de principalii furnizori de finanțare. Există, de asemenea, o lipsă de înțelegere și cunoaștere comună în rândul creditorilor cu privire la riscurile și randamentele asociate investițiilor în întreprinderile sociale. Prin urmare, puțini investitori sunt pregătiți să parieze pe ele.

9.3 Dificultățile actuale ale întreprinderilor sociale, limitându-le accesul la finanțare.

Pentru a avea acces la finanțare, întreprinderile sociale au adesea nevoie de o capacitate consolidată pentru a deveni mai sustenabile din punct de vedere financiar și mai puțin dependente de subvențiile publice și private. Aceasta implică necesitatea de a dezvolta competențe adecvate:

- Pentru a construi modele de afaceri durabile (și scalabile).*
- Pentru a atrage investiții.*

Accesul sporit la finanțare poate contribui la soluționarea unora dintre aceste blocaje și la asigurarea faptului că întreprinderile sociale își pot valorifica întregul potențial pentru care s-au născut.

În ceea ce privește cererea de surse de finanțare, întreprinderile sociale trebuie:

- Să devină din ce în ce mai pregătite pentru investiții.*
- Să dezvolte capacitatea de a comunica mai bine cu potențialii finanțatori și furnizori de fonduri.*

În ceea ce privește furnizarea surselor de finanțare, în multe țări tendința generală este că oferta de finanțare privată este insuficientă, parțial din cauza lipsei de vizibilitate și de înțelegere a întreprinderilor sociale în rândul principalilor furnizori de finanțare. Există, de asemenea, o anumită mentalitate oarecum limitată și o atitudine comună în rândul multor investitori cu privire la rentabilitate. Aceste probleme sunt agravate și mai mult de

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

obstacolele de reglementare și de lipsa stimulentele asociate investițiilor în întreprinderile sociale.

Problemele de mai sus sunt acute în România, o piață cu economie socială și un ecosistem în dezvoltare. Valoarea finanțării necesare pentru majoritatea întreprinderilor sociale este relativ mică din cauza dimensiunii lor, ceea ce înseamnă că intermediarii financiari suportă costuri de tranzacție ridicate în raport cu dimensiunea finanțării furnizate și cu rentabilitatea financiară preconizată. În plus, lipsesc scenariile de lichidare pentru întreprinderile sociale, deoarece este dificil pentru acestea să recupereze investițiile în raport cu costurile de finanțare și perioadele de rambursare pentru întreprinderile standard. În timp ce nevoile de finanțare variază în funcție de etapele de dezvoltare a întreprinderilor sociale, oportunitățile de a satisface nevoile acestora diferă de la o țară la alta.

Având în vedere acest lucru, este important să se ia în considerare rolul sectorului public în ceea ce privește:

- *Să achiziționeze servicii de la întreprinderile sociale.*
- *Să acționeze ca investitor în inovarea socială prin finanțarea întreprinderilor sociale care experimentează noi soluții care pot fi replicate și scalate.*
- *Să dezvolte mecanisme de risc (de exemplu, scheme de garantare) pentru a facilita accesul întreprinderilor sociale la finanțare generală.*

În România, întreprinderile sociale întâmpină dificultăți în asigurarea finanțării activităților lor. Cei mai mulți dintre ei, indiferent de forma lor juridică de organizare, folosesc mai multe surse de venit. Cele mai comune surse de finanțare pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor sociale românești sunt:

- *Subvenții publice cu fonduri europene, alte subvenții private sau publice acordate de donatori internaționali, donații de la persoane fizice prin redirectionarea a 3,5% din impozitul pe venit, sponsorizări ale companiilor primite în baza Legii sponsorizării.*
- *Vânzarea de produse și servicii.*
- *Taxe de membru.*

Potențialul de creștere și diseminare al modelului de întreprindere socială continuă să fie sub exploatat în România, confruntându-se cu diverse obstacole. Pe lângă faptul că se confruntă cu aceleași provocări ca orice IMM, întreprinderile sociale se confruntă cu propriile dificultăți, în special în ceea ce privește accesul la finanțare.

Nevoile și circumstanțele financiare diferă de la un tip de întreprindere la altul. În multe țări europene, întreprinderile sociale care lucrează pentru integrarea socială și profesională a

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

persoanelor cu handicap sau defavorizate primesc finanțare publică, dar sunt active și pe piața liberă a bunurilor și serviciilor și utilizează adesea o combinație de surse de finanțare.

Nevoile financiare variază, de asemenea, în funcție de nivelul de dezvoltare al întreprinderii (suport conceptual: pornire, dezvoltare de proiecte pilot sau prototipuri, dezvoltare la scară largă).

În ceea ce privește accesul la fondurile publice, acesta este încă adesea împiedicat de criterii de eligibilitate legate de forma juridică, dispozitive care sunt prea rigide sau prea birocratice. Constrângeri similare pot împiedica accesul întreprinderilor la fondurile structurale prin criterii de eligibilitate pentru solicitanții eligibili, de exemplu limitat la forma juridică a unei societăți comerciale și cooperatiste, forme juridice fără scop patrimonial.

Întreprinderile sociale din România, care sunt în general mici și ancorate, a priori, doar în comunitățile locale, sunt, de asemenea, afectate de constrângeri care le restricționează accesul, de exemplu, la finanțare privată sau bancară, de care au nevoie în funcție de nivelul lor de dezvoltare (start-up-uri, dezvoltare de proiecte pilot sau prototipuri, scalare și creștere). Constrângerile legate de redistribuirea profiturilor sau de angajarea lucrătorilor vulnerabili dau adesea potențialilor investitori sentimentul că aceștia constituie întreprinderi mai riscante și mai puțin profitabile decât altele.

Acest fenomen este agravat de know-how-ul redus de care beneficiază aceste întreprinderi. În sistemul național de învățământ, economia socială și antreprenoriatul social sunt aproape inexistente.

Ca o concluzie, accesul problematic al întreprinderilor sociale la finanțare are cauze multiple:

- Pe de o parte, finanțarea întreprinderilor sociale nu este foarte atractivă din cauza lipsei de cunoștințe și informații despre aceste organizații; există un interes scăzut pentru măsurarea și evidențierea impactului lor social; iar aparatul guvernamental încă lucrează de ceva timp la proiectarea unui mediu favorabil pentru întreprinderile sociale.*
- Pe de altă parte, întreprinderile sociale nu au abilități manageriale și de marketing, servicii de sprijin pentru afaceri și un mediu predictibil care să corespundă dezvoltării unor astfel de inițiative.*

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
 Regiunea București Ilfov

10 Bibliografie și resurse

10.1 Stakeholderi Proiect

1. Barometrul Economiei Sociale în România, ADV, Acceleratorul Întreprinderilor Sociale, Fonduri Structurale, 2021.
2. Benchmarking Microfinance in Romania 2019-2020, Asociația Română de Microfinanțare, 2020.
3. Set de instrumente pentru măsurarea impactului social, Fundația Patria, Credit Patria, 2022.
4. Piața finanțelor sociale din România, Fonduri structurale.ro, 2022.
5. Impactul instrumentelor financiare EaSI, Policy Forum Asociația Română de Microfinanțare, 2022
6. Benchmarking Microfinance in Romania 2019-2022, Asociația Română de Microfinanțare, 2023.
7. Serviciile sociale din România - Rolul actorilor economiei sociale, Institutul de Economie Socială, 2013.
8. Îmbrățișarea complexității - Către o înțelegere comună a schimbării sistemelor de finanțare, Ashoka, McKinsey & Company, 2020.
9. Furnizori de servicii sociale acreditați în baza Legii 197/2012, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, 2023.

10.2 Decidenți naționali de politici publice

1. Ghid pentru întreprinderi sociale și întreprinderi sociale de inserție, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, 2016.
2. Legea 34/1998 privind acordarea de granturi asociațiilor și fundațiilor românești cu personalitate juridică, care înființează și administrează unități de asistență socială, Parlamentul României, 1998.
3. Legea 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, Parlamentul României, 2004.
4. Legea 219/2015 privind economia socială, Parlamentul României, 2015.
5. Legea 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare, Parlamentul României, 2009.
6. OUG 99/2006 privind instituțiile de credit și competența în capital, Parlamentul României, 2006.
7. Legea 292/2011 privind asistența socială, Parlamentul României, 2011.
8. Legea 102/2016 privind incubatoarele de afaceri, Parlamentul României, 2016.
9. Legea 243/2019 privind reglementarea fondurilor de investiții alternative și pentru modificarea și completarea unor acte normative, Parlamentul României, 2019.
10. Legea 244/2022 de stabilire a unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2020/1.503 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 octombrie 2020 privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru întreprinderi și

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

OIR PECU
Regiunea București Ilfov

de modificare a Regulamentului (UE) 2017/1.129 și a Directivei (UE) 2019/1.937, Parlamentul României, 2022.

11. Legea 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale, Parlamentul României, 2012.
12. Legea 122/1996 privind regimul juridic al societăților mutuale pentru salariați, Parlamentul României, 1996.
13. Legea 540/2002 privind societățile mutuale pentru pensionari, Parlamentul României, 2002.
14. Sondaj privind accesul la finanțare al instituțiilor nefinanciare din România, Banca Națională a României, 2023.

10.3 Organizații de microfinanțare

1. Microfinanțarea în Europa - Raport de sondaj, Rețeaua europeană de microfinanțare și Centrul de microfinanțare, 2022.
2. Tendințe financiare sociale, Centrul de Microfinanțare, 2022.
3. Harta finanțelor sociale, Centrul de Microfinanțare, 2022.
4. Exploatarea oportunităților în finanțarea întreprinderilor sociale, Rețeaua europeană de microfinanțare, 2023.
5. Regulamentul privind microcreditele în Europa: o prezentare generală, Rețeaua europeană de microfinanțare, 2022.
6. Cartografierea finanțelor sociale - Actorii-cheie din domeniul microfinanțării și al finanțării economiei sociale, Centrul de Microfinanțare, 2022.

10.4 Comisia Europeană

1. Pilonul european al drepturilor sociale, Comisia Europeană, 2017.
2. Microcredite pentru întreprinderile mici, Comisia Europeană, 2003.
3. Inițiativa Comisiei Europene privind economia socială, Comisia Europeană, 2025.
4. Dezvoltarea ecosistemului de inovare socială (SEED), Comisia Europeană, 2020.
5. Microfinanțarea în Uniunea Europeană Analiza pieței și recomandări pentru opțiunile de realizare în perioada 2021-2027, Comisia Europeană, 2020.
6. Îndrumar pentru finanțare sociale - ediția a doua, Comisia Europeană, 2018.
7. Dezvoltarea ecosistemului de inovare socială (SEED), Comisia Europeană, 2020.
8. Inițiativa pentru antreprenoriatul social, Comisia Europeană, 2015.
9. Întreprinderile sociale și ecosistemul lor în Europa – Report de țară România, Comisia Europeană, 2019.
10. Abordări propuse pentru măsurarea impactului social, Comisia Europeană, 2014.
11. Instrument de politică publică pentru un spirit antreprenorial mai bun – Îmbunătățirea politicilor incluzive sau de antreprenoriat social, OECD, 2018.
12. Sinteză politică privind antreprenoriatul social, OECD, 2013.